

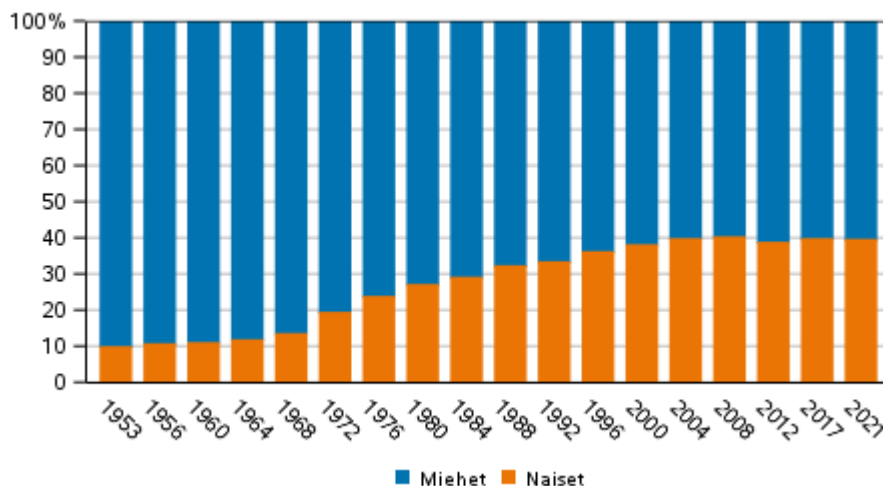
Kunnallisvaalit 2021

Ehdokasasettelu ja ehdokkaiden tausta-analyysi

Kuntavaaleissa 2021 yhteensä 35 627 ehdokasta

Vuoden 2021 kuntavaaleihin asetettiin yhteensä 35 627 ehdokasta, mikä on 2 009 ehdokasta (5,6 prosenttia) enemmän kuin edellisissä kuntavaaleissa. Rekisteröidyistä puolueista 19 asetti vaaleissa ehdokkaita, valitsijayhdistysten asettamia ehdokkaita vaaleissa on 1 126. Ehdokkaista on miehiä 21 480 ja naisia 14 147. Asetetuista ehdokkaista 176 on istuvia kansanedustajia ja 6 520 istuvia kunnanvaltuutettuja. Puolueista eniten ehdokkaita asetti Suomen keskusta, 6 871 ehdokasta, ja vähiten Kansalaispuolue, 2 ehdokasta. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tilastoon kuntavaalien 2021 ehdokasasettelusta.

Naisten ja miesten osuus ehdokkaista kuntavaaleissa 1953–2021

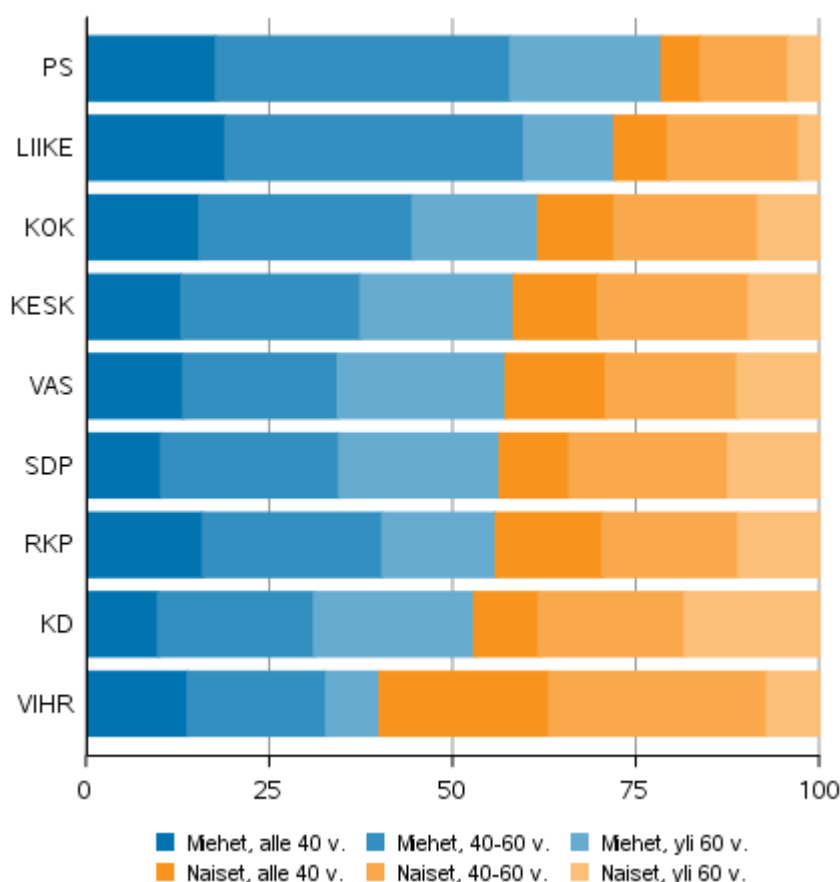

Ehdokkaita kuntavaaleissa voivat asettaa rekisteröidyt puolueet ja äänioikeutettujen perustamat valitsijayhdistykset. Puolueet voivat muodostaa keskenään vaaliliittoja ja valitsijayhdistykset yhteislistoja. Kukaan puolue tai vaaliliitto voi asettaa enintään puolitoistakertaisen määrän ehdokkaita kuin mikä on kunnassa valittavien valtuutettujen määrä. Kaikista ehdokkaista 95,6 prosenttia on nykyisten eduskuntapuolueiden asettamia. Ehdokkaista 1,2 prosenttia on asettanut puolue, jolla ei ole kansanedustajaa nykyisessä eduskunnassa. Eniten tällaisista puolueista ehdokkaita asetti Kristallipuolue (96 ehdokasta) ja vähiten Kansalaispuolue (2 ehdokasta). Ehdokkaista 3,2 prosenttia on valitsijayhdistysten asettamia.

Kuntavaalien ehdokkaista enemmistö on aina ollut miehiä. Vuoden 2021 vaalien ehdokkaista miehiä on 21 480 ja naisia 14 147. Naisten osuus ehdokkaista on siten 39,7 prosenttia, mikä on 0,2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuoden 2017 kuntavaaleissa.

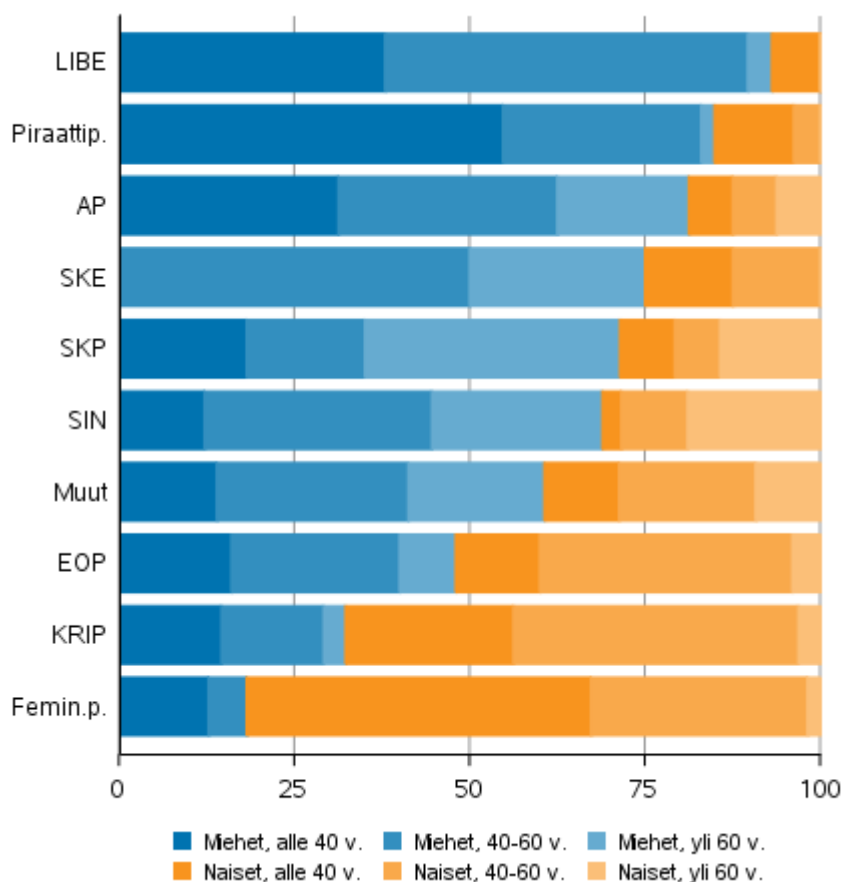
Eduskuntapuolueiden ehdokkaista naisten osuus on pienin Perussuomalaisilla (21,5 prosenttia) ja suurin Vihreällä liitolla (60,0 prosenttia). Kaikista puolueista, jotka asettivat vaaleissa yli 5 ehdokasta, naisehdokkaiden osuus on suurin Feministisellä puolueella (81,8 prosenttia) ja pienin Liberaalipuolueella (6,9 prosenttia). Kansalaispuolueen asettamista ehdokkaista molemmat ovat miehiä. Kaikkien eduskuntapuolueiden ehdokkaista miehiä on 60,3 prosenttia. Puolueissa ja valitsijayhdistyksissä, joista ei valittu edustajia nykyiseen eduskuntaan miesten osuus ehdokkaista on 59,8 prosenttia.

Miesten ja naisten osuus ehdokkaista puolueen ja iän mukaan kuntavaaleissa 2021, eduskuntapuolueet (%)

Kaikkien ehdokkaiden keski-ikä on 50,0 vuotta, miesehdokkaiden 51,0 ja naisehdokkaiden 48,3 vuotta. Ehdokkaista 26 721 on 40 vuotta täyttäneitä tai sitä vanhempia. Ehdokkaista 75 vuotta täyttäneitä tai sitä vanhempia on 951 ja 25 vuotta täyttäneitä tai sitä nuorempia yhteensä 1 724.

Miesten ja naisten osuus ehdokkaista puolueen ja iän mukaan kuntavaaleissa 2021, muut puolueet ja valitsijayhdistykset (%)

Eduskuntapuolueista suhteellisesti eniten 25 vuotta täyttäneitä tai sitä nuorempia ehdokkaita on Ruotsalaisella kansanpuolueella (9,6 prosenttia) ja vähiten Kristillisdemokraateilla (3,2 prosenttia). Suhteellisesti eniten korkeintaan 25 vuotta täyttäneitä ehdokkaita on Feministisellä puolueella (10,9 prosenttia). Suhteellisesti eniten 65 vuotta täyttäneitä tai sitä vanhempia on eduskuntapuolueista ehdokkaana KD:lla (27,8 prosenttia) ja vähiten Liike Nyt:illä (7,2 prosenttia). Suhteellisesti eniten vähintään 65 vuotta täyttäneitä ehdokkaita on Suomen kommunistisella puolueella (48,1 prosenttia). Ehdokkaan ikä on ikä vaalipäivänä.

Taulukko 1. Ehdokkaiden taustatekijöitä puolueittain kuntavaaleissa 2021

	Kansaned. (%)	Kunnanvalv. (%)	Ikä k/a	Suomen- ja saamenkiel. (%)	Ruotsinkiel. (%)	Muunkiel. (%)	Työllisiä (%)	Työttömiä (%)	Työvoiman ulkop. (%)	Tulot keskimäärin
Ehdokkaat yhteensä	0,5	18,3	50,0	91,9	5,4	2,7	69,9	6,0	24,2	28 400
SDP	0,7	22,2	52,2	93,5	3,7	2,8	69,5	5,5	25,1	28 700
PS	0,6	10,1	49,9	97,7	0,9	1,4	63,1	10,7	26,2	25 400
KOK	0,5	18,3	49,1	95,8	1,7	2,5	76,1	3,3	20,6	34 000
KESK	0,4	27,2	50,4	97,8	0,3	1,8	75,0	3,4	21,7	30 000
VIHR	0,6	13,2	44,6	92,5	2,4	5,1	74,5	6,7	18,9	28 700
VAS	0,5	16,3	50,7	95,0	1,8	3,2	61,5	8,0	30,5	25 100
RKP	0,6	24,1	48,1	9,3	86,0	4,7	75,6	3,2	21,2	31 500
KD	0,3	12,2	53,9	87,8	8,6	3,6	61,2	4,9	33,9	25 800
LIIKE	0,2	3,4	47,1	94,0	4,1	1,9	76,8	8,5	14,7	29 000
LIBE	-	-	40,8	93,1	3,4	3,4	62,1	10,3	27,6	19 200
Piraattip.	-	-	36,9	90,6	1,9	7,5	50,9	20,8	28,3	18 800
EOP	-	-	45,9	96,0	-	4,0	52,0	28,0	20,0	18 200
Femin.p.	-	1,8	36,5	89,1	1,8	9,1	63,6	7,3	29,1	23 300
SIN	-	16,2	56,2	100,0	-	-	44,6	16,2	39,2	21 700
SKE	-	-	52,0	100,0	-	-	25,0	12,5	62,5	17 700
AP	-	-	44,7	87,5	6,3	6,3	56,3	6,3	37,5	20 300
SKP	-	2,6	56,2	96,1	1,3	2,6	24,7	11,7	63,6	18 200
KRIP	-	1,0	43,6	93,8	3,1	3,1	66,7	13,5	19,8	22 300
Muut	0,1	20,7	50,3	93,7	3,5	2,8	67,2	7,1	25,7	27 000

Ehdokkaista 18,3 prosenttia on istuvia kunnanvaltuutettuja. Suhteellisesti eniten kunnanvaltuutettuja on eduskuntapuolueista Keskustan ehdokkaista (27,2 prosenttia) ja vähiten Liike Nyt:in ehdokkaista (3,4 prosenttia).

Ehdokkaista 91,9 prosenttia on suomen- tai saamenkielisiä, ruotsinkielisiä 5,4 prosenttia ja muuta kuin kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvia 2,6 prosenttia. Eduskuntapuolueista muunkielisten ehdokkaiden osuus on suurin Vihreillä (5,1 prosenttia), RKP:lla (4,5 prosenttia) ja KD:lla (3,5 prosenttia).

Pääasiallisen toiminnan perusteella kaikista ehdokkaista on työllisiä 69,9 prosenttia, työttömiä 6,0 prosenttia ja työvoiman ulkopuolella 24,2 prosenttia. Suhteellisesti eniten työllisiä on Liike Nyt puolueen asettamista ehdokkaista (76,8 prosenttia). Eduskuntapuolueista työvoiman ulkopuolella olevien ehdokkaiden suhteellinen osuus on suurin KD:lla (33,9 prosenttia).

Ehdokkaiden käytettävissä olevat tulot ovat keskimäärin 28 425 euroa vuodessa. Keskimäärin suurimmat tulot ovat Kokoomuksen ehdokkailla, 33 932 euroa vuodessa, eduskuntapuolueiden ehdokkaista pienimmät tulot, alle 26 000 euroa vuodessa, on Vasemmistoliiton, Perussuomalaisten ja Kristillisdemokraattien ehdokkailla.

Valtakunnallinen ehdokasrekisteri on julkaistu Oikeusministeriön ylläpitämällä sivuilla (www.vaalit.fi). Tarkemmat tiedot kuntavaalien ehdokkaista löytyvät katsauksesta: Ehdokkaiden tausta-analyysi kuntavaaleissa 2021.

Sisällys

1. Ehdokkaiden tausta-analyysi kuntavaaleissa 2021.....	7
1.1. Yhteenveto.....	7
1.2. Ehdokkaat ja äänioikeutetut sukupuolen mukaan.....	9
1.3. Ikärakenne.....	13
1.4. Ulkomaalaistausta.....	20
1.5. Koulutustaso.....	25
1.6. Työmarkkina-asema.....	27
1.7. Perheasema.....	32
1.8. Tulotaso.....	35

Taulukot

Taulukko 1. Ehdokkaiden lukumäärä puolueittain kuntavaaleissa 2012, 2017 ja 2021.....	9
Taulukko 2. Naisten osuus äänioikeutetuista ja ehdokkaista puolueittain kuntavaaleissa vuosina 2008-2021, %.....	11
Taulukko 3. Ehdokkaiden ja valittujen keski-ikä puolueittain kuntavaaleissa 2021.....	17
Taulukko 4. Ehdokkaiden puoluejakauma kuntakoon mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	19
Taulukko 5. Äänioikeutetut ja ehdokkaat äidinkielen mukaan maakunnittain kuntavaaleissa 2021, %.....	20
Taulukko 6. Äänioikeutetut ja ehdokkaat äidinkielen mukaan, suurimmat kieliryhmät eriteltyinä kuntavaaleissa 2021, %.....	21
Taulukko 7. Äänioikeutetut ja ehdokkaat syntyperän mukaan kuntavaaleissa vuosina 2008-2021.....	23
Taulukko 8. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) koulutusasteen mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	26
Taulukko 9. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden (18-64-v.) työllisyysaste sukupuolen mukaan maakunnittain kuntavaaleissa 2021, %.....	29
Taulukko 10. Ehdokkaat työnantajan sektorin ja kuntakoon mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	31
Taulukko 11. Äänioikeutetut ja ehdokkaat puolueittain valitut perheaseman mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	33
Taulukko 12. Äänioikeutetut ja ehdokkaat puolueittain lasten lukumäärän (lapsia keskimäärin) mukaan kuntavaaleissa 2021.....	34
Taulukko 13. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa/vuosi) maakunnittain kuntavaaleissa 2021.....	35
Taulukko 14. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden puolueittain käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa vuodessa) kuntavaaleissa 2021.....	36

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ehdokkaiden lukumäärä vaalipiireittäin ja puolueittain kuntavaaleissa 2021.....	39
--	----

Kuviot

Kuvio 1. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	10
Kuvio 2. Naisten osuus ehdokkaista maakunnittain kuntavaaleissa 2021, %.....	12
Kuvio 3. Vuonna 2017 ehdolla olleiden ja uusien ehdokkaiden osuus ehdokkaista puolueittain kuntavaaleissa 2021, %.....	13
Kuvio 4. Äänioikeutettujen ikäjakaumat sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	14
Kuvio 5. Ehdokkaiden ikäjakaumat sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	15
Kuvio 6. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) ikäluokittain kuntavaaleissa 2021, %.....	16

Kuvio 7. Ehdokkaiden osuus ikäluokasta sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	18
Kuvio 8. Vieraskielisten osuus äänioikeutetuista ja ehdokkaista (puolueittain) kuntavaaleissa 2021, %.....	22
Kuvio 9. Syntyperältään ulkomaalaisten osuus äänioikeutetuista ja ehdokkaista kuntavaaleissa 2008, 2012, 2017 ja 2021, %.....	24
Kuvio 10. Syntyperältään ulkomaalaisten osuus äänioikeutetuista, ehdokkaista (puolueittain) kuntavaaleissa 2021, %.....	25
Kuvio 11. Korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden osuus äänioikeutetuista ja ehdokkaista maakunnittain kuntavaaleissa 2021, %.....	27
Kuvio 12. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) pääasiallisen toiminnan mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	28
Kuvio 13. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) sosioekonomisen aseman mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	30
Kuvio 14. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) työnantajan sektorin mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	31
Kuvio 15. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) perheaseman mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	32
Kuvio 16. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) lasten lukumäärän mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	34
Kuvio 17. Ylimpään tulokymmenykseen kuuluneet ehdokkaat (puolueittain) kuntavaaleissa 2021, % (käytettävissä olevat rahatulot).....	37
Kuvio 18. Alimpaan tulokymmenykseen kuuluneet ehdokkaat (puolueittain) kuntavaaleissa 2021, % (käytettävissä olevat rahatulot).....	38
Kuntavaalit, laatuseloste.....	40

1. Ehdokkaiden tausta-analyysi kuntavaaleissa 2021

Seuraavassa tarkastellaan äänioikeutettuja ja puolueiden ehdokkaaksi asettamia henkilöitä eri taustatietojen mukaan. Tiedot äänioikeutetuista on saatu 23.4.2021 perustetusta äänioikeusrekisteristä ja tiedot ehdokkaista 14.5.2021 perustetusta ehdokasrekisteristä. Taustatiedot perustuvat Tilastokeskuksen tilastoaineistoihin, mm. väestö-, työssäkäynti- ja perhetilastoihin sekä tutkintorekisteriin.

Ehdokkaat eroavat ikä- ja sukupuolirakenteeltaan kaikista äänioikeutetuista. Ehdokkaissa on alle 30- ja yli 70-vuotiaita huomattavasti vähemmän kuin äänioikeutetuissa sekä miehiä enemmän kuin naisia. Tämä on otettava huomioon, kun ehdokkaita verrataan äänioikeutettuihin. Analyysin taulukoissa ja kuvioissa tietoja ei ole ikävakioitu. Vakiointi pienentäisi hieman eroa ehdokkaiden ja äänioikeutettujen välillä esim. verrattaessa ehdokkaiden ja äänioikeutettujen koulutustasoa, pääasiallista toimintaa, perheasemaa ja sosioekonomista asemaa.

Seuraavassa tarkastelussa on eritelty vain eduskuntapuolueet. Muiden puolueiden asettamat ehdokkaat ja valitsijayhdistysten ehdokkaat on esitetty yhtenä luokkana 'Muut'.

1.1. Yhteenveto

Ehdokkaita edelliskertaa enemmän

2000-luvulla ollut suuntaus ehdokkaiden määrän vähenemisestä kuntavaaleissa kääntyi nyt nousuun. Nyt kuntavaaleihin asetettiin 35 627 ehdokasta, joka on 2 009 ehdokasta enemmän kuin vuonna 2017. Ehdokkaiden määrä kuitenkin väheni monilla puolueilla. Keskusta ja SDP menettivät eniten ehdokkaitaan edelliskertaan verrattuna. Keskustalla on ehdokkaita 590 ja SDP:llä 512 vähemmän kuin vuoden 2017 vaaleissa. Eniten ehdokasmääräänsä kasvatti Perussuomalaiset, jonka ehdokasmäärä kasvoi edelliskerrasta 2 122 ehdokkaalla eli 55 prosenttia.

Naisten osuus ehdokkaista on pysytellyt jo pitkään noin 40 prosentissa. Vain Vihreällä liitolla on ehdokkaissaan naisemmistö. Sen ehdokkaista noin 60 prosenttia on naisia. Eduskuntapuolueista vähiten naisehdokkaita on Perussuomalaisilla, 22 prosenttia ehdokkaista.

Ehdokkaat ovat keskimäärin vuoden nuorempia kuin äänioikeutetut. Naisehdokkaat ovat keskimäärin neljä vuotta nuorempia kuin äänioikeutetut naiset, miesehdokkaat hieman yli vuoden vanhempia kuin äänioikeutetut miehet. Naisehdokkaat ovat vajaat kolme vuotta nuorempia kuin miesehdokkaat. Ehdokkaana olevien miesten keski-ikä on 51,0 ja naisten 48,3 vuotta.

Puolet ehdokkaista ehdolla myös viime vaaleissa

Kaikista puolueiden asettamista ehdokkaista yli puolet oli ehdokkaana myös vuoden 2017 kuntavaaleissa. Ehdokkaista 47 prosenttia oli edelliskerrallakin saman puolueen ehdokkaana kuin nyt ja noin kolme prosenttia oli ehdolla jonkin muun puolueen tai valitsijayhdistyksen listoilla. Viime vaaleista ehdokaslistaansa on eniten uudistanut Perussuomalaiset, jonka ehdokkaista yli 60 prosenttia ei ollut ehdokkaana edellisissä kuntavaaleissa. Uutena puolueena mukaan tulleen Liike Nytin ehdokkaista noin 16 prosenttia oli vuoden 2017 vaaleissa ehdokkaina jonkin muun puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaana.

Kunnanvaltuutettuja ehdokkaista on vajaa viidennes. Eniten kunnanvaltuutettuja on Keskustan listoilla, noin 27 prosenttia puolueen ehdokkaista. Istuvia kansanedustajia ehdokkaana on 176.

Asukasmäärältään pienissä, alle 20 000 asukkaan kunnissa Keskustan ehdoilla on valta-asema. Alle 5 000 asukkaan kunnissa jopa 35 prosenttia ehdokkaista on Keskustan asettamia. Suurimmissa, yli 100 000 asukkaan kunnissa ehdokkaiden puoluejakauma on huomattavasti tasaisempi eikä millään puolueella ole yli 20 prosentin osuutta ehdokkaista.

Ulkomaalaistaustaiset aliedustettuja

Äänioikeutettuihin verrattuna ulkomaalaistaustaiset ovat aliedustettuina ehdokkaissa. Ulkomaalaistaustaisia, eli henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla, on äänioikeutetuista noin seitsemän prosenttia ja ehdokkaista 2,7 prosenttia. Eniten ulkomaalaistaustaisia ehdokkaita on RKP:llä (5,6 %) ja vähiten Perussuomalaisilla (1,5 %).

Äidinkielen mukaan tarkasteltuna tulos on samanlainen. Vieraita kieliä puhuvia on ehdokkaissa selvästi vähemmän kuin äänioikeutetuissa. Vieraita kieliä puhuvia ehdokkaita on 953. Suurin vieraskielisten ryhmä ovat venäjänkieliset, 191 ehdokasta ja toiseksi suurin vironkieliset, 95 ehdokasta.

Ehdokkaissa on yli 60 eri maan kansalaisia, vaikka ulkomaan kansalaisten osuus onkin alle prosentti kaikista ehdokkaista. Äänioikeutetuista ulkomaan kansalaisia on 4,5 prosenttia. Ulkomaan kansalaisia on ehdokkaana 331 henkilöä. Henkilöllä voi olla useamman maan kansalaisuus. Suomen kansalaisia, joilla on myös jonkin toisen maan kansalaisuus, on ehdokkaana 637. Heidän osuutensa kaikista ehdokkaista on 1,8 prosenttia. Kaikista äänioikeutetuista tällaisia kaksoiskansalaisia on noin 2,4 prosenttia.

Ehdokkaat korkeammin koulutettuja ja enemmän työelämässä

Koulutukseltaan ehdokkaat poikkeavat äänioikeutetuista selvästi. Ehdokkaista lähes 90 prosentilla on jokin perusasteen jälkeinen tutkinto, kun taas äänioikeutetuista perusasteen jälkeisen tutkinnon on suorittanut 76 prosenttia. Paljolti tämä on selitettävissä äänioikeutettujen ja ehdokkaiden erilaisella ikärakenteella. Korkein koulutustaso on Vihreän liiton ehdokkailla. Heistä yli 60 prosenttia on suorittanut korkeakouluasteen tutkinnon, kun kaikista ehdokkaista vastaavan tasoisen tutkinnon on suorittanut 36 prosenttia ja äänioikeutetuista 24 prosenttia.

Ero ehdokkaiden ja äänioikeutettujen ikärakenteessa heijastuu myös eroavaisuuksiin ehdokkaiden ja äänioikeutettujen työmarkkina-asemassa: ehdokkaista työllisiä on 70 prosenttia, äänioikeutetuista hieman yli puolet. Eläkkeellä on puolestaan 31 prosenttia äänioikeutetuista, ehdokkaista 18 prosenttia. Työllisyysaste lasketaan työllisten osuutena työkäisestä, 18–64 -vuotiaasta väestöstä. Ehdokkaiden työllisyysaste on 81 prosenttia, äänioikeutettujen noin kymmenen prosenttiyksikköä matalampi eli 72 prosenttia.

Sosioekonomiselta asemaltaan ehdokkaissa on enemmän yrittäjiä kuin äänioikeutetuissa. Yrittäjien osuus työllisistä ehdokkaista on 17,5 prosenttia ja äänioikeutetuista kymmenen prosenttia. Eniten yrittäjiä on Liike Nyt -puolueen ehdokkaista (27,8 %) ja toiseksi eniten Keskustan ehdokkaista (26,9), joista yli puolet on maa- ja metsätalousyrittäjiä. Myös Kokoomuksen ehdokkaista yrittäjiä on noin neljännes.

Julkinen sektori työllistää ehdokkaita enemmän kuin äänioikeutettuja. Työllisistä ehdokkaista vajaa kolmannes on julkisen sektorin palkansaajina, työllisistä äänioikeutetuista osuus on 27 prosenttia. Eniten julkinen sektori työllistää ehdokkaita suurimmissa, yli 50 000 asukkaan kunnissa. Näissä kunnissa etenkin valtiosektorilla työskentelevien ehdokkaiden osuus on suurempi kuin pienemmissä kunnissa. Pienissä, alle 5 000 asukkaan kunnissa, yrittäjien osuus työllisistä ehdokkaista on yli neljännes.

Ehdokkaista reilu kolmannes elää lapsiperheen arkea

Ehdokkaat poikkeavat myös perheasemaltaan äänioikeutetuista: lapsiperheen vanhempia on ehdokkaissa (34 %) huomattavasti enemmän kuin äänioikeutetuissa (22 %). Yksin asuvia puolestaan on ehdokkaista 21 prosenttia kun äänioikeutetuista noin 28 prosenttia asuu yksin. Perheaseman eroavaisuutta selittää jo se, että ehdokkaiden ja äänioikeutettujen ikärakenne on erilainen.

Tämänhetkinen perheasema ei kerro sitä, kuinka monella ehdokkaalla ja äänioikeutetulla on tai on ollut omia lapsia. Asiaa voidaan kuitenkin tarkastella Väestötietojärjestelmään tallennetun lasten lukumäärätiedon perusteella. Ehdokkailla on lapsia keskimääräistä enemmän. Ehdokkaista 78 prosentilla on omia lapsia, äänioikeutetuista vastaava osuus on 65 prosenttia. Ehdokkailla on keskimäärin 2 lasta ja äänioikeutetuilla 1,5 lasta. Eniten lapsia on Kristillisdemokraateilla, 2,5 lasta ja vähiten Vihreän liiton ehdokkailla, 1,6 lasta.

Kokoomuksen ehdokkailla korkein tulotaso

Ehdokkaat ovat korkeammin koulutettuja ja heistä myös suurempi osa on työelämässä. Tämä selittää osin myös sen, että ehdokkaiden tulotaso on korkeampi kuin äänioikeutettujen. Ehdokkaiden käytettävissä olevan rahatulon mediaani vuonna 2019 oli 28 400 euroa, äänioikeutettujen 6 100 euroa vähemmän. Käytettävissä olevilla rahatuloilla tarkoitetaan verojen jälkeisiä rahatuloja, jotka koostuvat työ- ja omaisuustuloista, työhön liittyvistä luontoiseduista sekä tulonsiirroista.

Puolueittain ehdokkaiden tulot vaihtelevat Kokoomuksen 33 900 eurosta Vasemmistoliiton 25 100 euroon. Kun äänioikeutettu väestö järjestetään tulojen mukaan ja jaetaan kymmeneen yhtä suureen osaan, saadaan äänioikeutetun väestön tulokymmenykset. Näistä jokaisessa on noin 440 000 henkilöä. Äänioikeutetun väestön suurituloisimmalla kymmenesosalla on käytettävissään vähintään 41 400 euroa ja pienituloisimmalla korkeintaan 9 400 euroa vuodessa.

Kaikista ehdokkaista ylimpään tulokymmenykseen kuuluu 18 prosenttia. Ehdokkaista tulojakauman hyvätuloisimmassa päässä ovat Kokoomuksen ja RKP:n ehdokkaat. Kokoomuksen miesehdokkaista 36 prosenttia ja naisehdokkaista 25 prosenttia kuuluu ylimpään tulokymmenykseen. RKP:n ehdokkaista ylimpään tulokymmenykseen kuuluu miehistä noin 32 ja naisista 19 prosenttia.

Alimpaan tulokymmenykseen kuuluu siis kymmenesosa kaikista äänioikeutetuista. Ehdokkaista tähän sijoittuu vähemmän, hieman alle kuusi prosenttia. Puolueittain tarkasteltuna ehdokkaista eniten alimpaan tulokymmenykseen kuuluu Liike Nytin ja Vihreän liiton ehdokkaista, eli hieman yli kahdeksan prosenttia.

1.2. Ehdokkaat ja äänioikeutetut sukupuolen mukaan

Perussuomalaiset kasvattivat eniten ehdokasmääräänsä

Kuntavaaleihin asetettiin 35 627 ehdokasta. Tämä on 2 009 ehdokasta enemmän kuin vuonna 2017.

Aiempien vuosien tapaan eniten ehdokkaita on Suomen Keskustalla (6 871), vaikka sen ehdokkaiden määrä vähenikin edellisestä huomattavasti. Toiseksi eniten ehdokkaita asetti Kokoomus (6 010 ehdokasta) ja kolmanneksi Perussuomalaiset (5 953 ehdokasta). (Taulukko 1)

Eniten ehdokkaiden määrä kasvoi niin absoluuttisesti kuin suhteellisesti Perussuomalaisilla, jonka listoilla on nyt 2 122 ehdokasta eli 55 % enemmän kuin vuoden 2017 vaaleissa. Ehdokkaiden määrä kasvoi myös Kokoomuksella (+ 271), Vihreällä liitolla (+ 203) ja RKP:llä (+ 61). Muiden puolueiden ehdokasmäärät puolestaan pienenevät edellisistä kunnallisvaaleista. Eniten laskua oli Keskustan ehdokkaiden määrässä (- 590). SDP:n ehdokkaiden määrä väheni 512 ja Kristillisdemokraattien 26 henkilöllä.

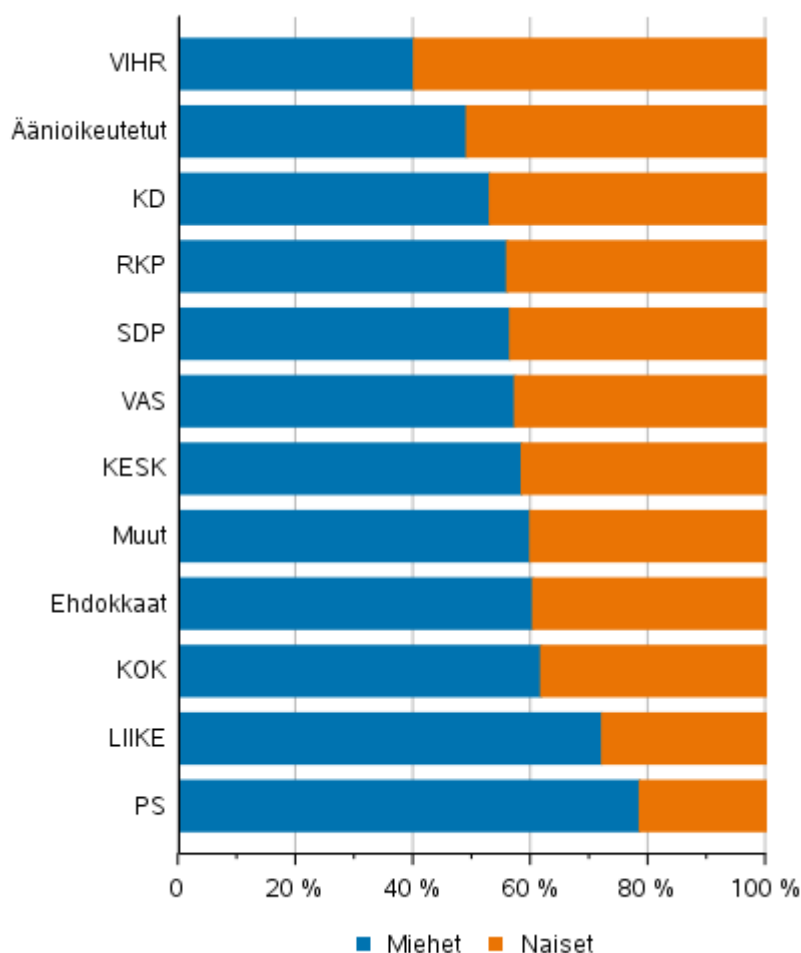
Taulukko 1. Ehdokkaiden lukumäärä puolueittain kuntavaaleissa 2012, 2017 ja 2021

	Ehdokkaiden lukumäärä			Muutos edellisiin vaaleihin, %		
	2012	2017	2021	2012	2017	2021
Ehdokkaat	37 124	33 618	35 627	-3,6	-9,4	6,0
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	6 987	6 132	5 620	-9,3	-12,2	-8,3
Perussuomalaiset PS	4 393	3 831	5 953	138,8	-12,8	55,4
Kansallinen Kokoomus KOK	6 874	5 739	6 010	-9,9	-16,5	4,7
Suomen Keskusta KESK	8 401	7 461	6 871	-15,8	-11,2	-7,9
Vihreä liitto VIHR	2 299	2 600	2 803	4,9	13,1	7,8
Vasemmistoliitto VAS	3 506	3 203	3 010	-14,7	-8,6	-6,0
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	1 350	1 324	1 385	-4,1	-1,9	4,6
Suomen Kristillisdemokraatit KD	1 870	1 971	1 945	-2,7	5,4	-1,3
Liike Nyt LIIKE	-	-	469	-	-	-
Muut	1 444	1 357	1 561	-16,4	-6,0	15,0

Naisten osuus ehdokkaista pysyttelee 40 prosentissa

Ehdokkaista naisia on 39,7 prosenttia. Äänioikeutetuista enemmistö eli 51 prosenttia on naisia. Muutosta vuoden 2017 vaaleihin ei juuri tapahtunut. Vain Vihreällä liitolla on ehdokkaissaan naisenemmistö. Sen ehdokkaista 60 prosenttia on naisia. Toiseksi eniten naisehdokkaita on Kristillisdemokraateilla, joilla naisten osuus on 47 prosenttia ja kolmanneksi eniten Suomen ruotsalaisella kansanpuolueella, 44,1 prosenttia. Keskustalla, Vasemmistoliitolla ja SDP:llä naisten osuus ehdokkaista on yli keskiarvon, vaihdellen 41,6 ja 43,6 prosentin välillä. Vähiten naisehdokkaita on Perussuomalaisilla, 21,5 prosenttia ehdokkaista. Myös uuden puolueen, Liike Nytin ehdokkaissa on varsin vähän naisia (27,9 %). Perussuomalaisilla ja Kokoomuksella naisehdokkaiden osuus on myös pienentynyt edellisvaaleista. (Kuvio 1)

Kuvio 1. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2021, %

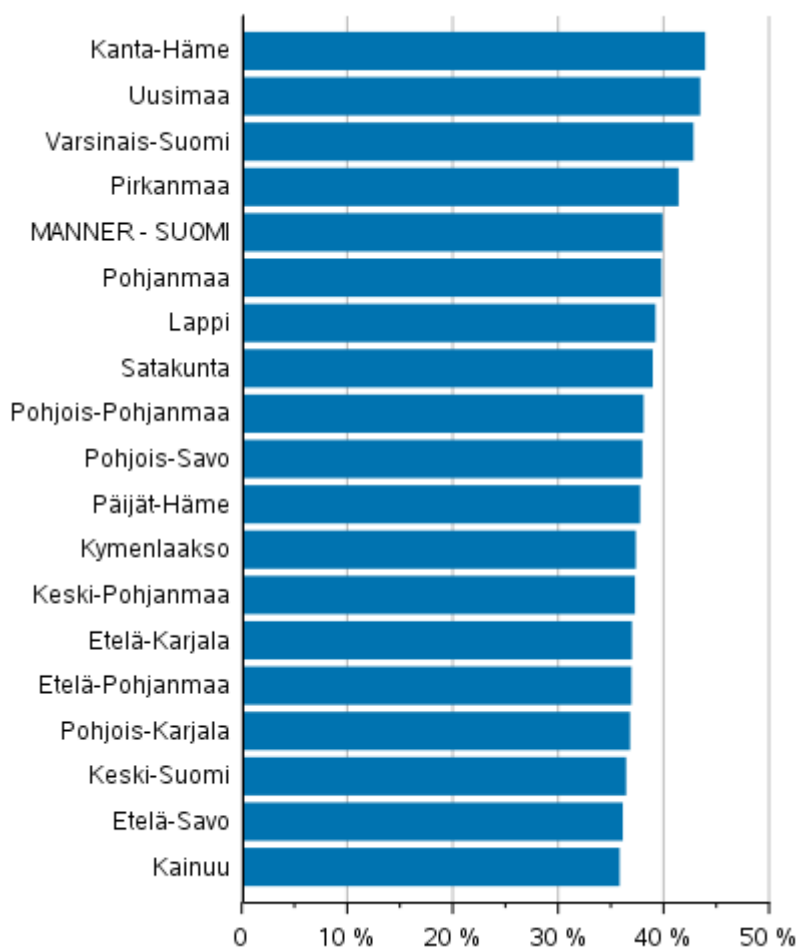
Naisten osuus kaikista ehdokkaista on pysynyt noin 40 prosentin tuntumassa koko 2000-luvun. Useimmilla puolueilla naisten osuus puolueen ehdokkaista on pysytellyt hyvin samalla tasolla. Vain Vasemmistoliitto, Vihreä liitto ja SDP ovat kasvattaneet selkeästi naisten osuutta ehdokkaista viime vuosina. Vasemmistoliitolla naisten osuus ehdokkaista on noussut vuodesta 2008 yli kuusi prosenttiyksikköä, Vihreällä liitolla yli kolme prosenttiyksikköä ja SDP:llä 2,8 prosenttiyksikköä. Perussuomalaisilla naisten osuus on nyt pienin koko 2000-luvulla. Se on yli neljä prosenttiyksikköä pienempi kuin vuoden 2008 vaaleissa ja edellisiin vuoden 2017 vaaleihin verrattuna naisten osuus on 3,7 prosenttiyksikköä pienempi.

Taulukko 2. Naisten osuus äänioikeutetuista ja ehdokkaista puolueittain kuntavaaleissa vuosina 2008-2021, %

		2008	2012	2017	2021
	Äänioikeutetut	51,5	51,4	51,2	51,0
Ehdokkaat	Ehdokkaat	40,4	38,8	39,9	39,7
	Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	40,8	40,4	40,9	43,6
	Perussuomalaiset PS	25,7	23,3	25,2	21,5
	Kansallinen Kokoomus KOK	40,3	39,1	39,0	38,3
	Suomen Keskusta KESK	40,3	39,8	39,7	41,6
	Vihreä liitto VIHHR	56,8	56,8	57,9	60,0
	Vasemmistoliitto VAS	36,6	37,9	39,8	42,8
	Ruotsalainen kansanpuolue RKP	42,9	43,5	43,7	44,1
	Suomen Kristillisdemokraatit KD	48,2	45,3	46,7	47,0
	Liike Nyt LIIKE	-	-	-	27,9
	Muut	33,6	32,8	33,8	40,2

Prosentuaalisesti eniten naisehdokkaita on Kanta-Hämeessä (43,7 %) ja Uudellamaalla (43,3 %), ja vähiten Kainuussa (35,6 %) ja Etelä-Savossa (35,9 %). Kanta-Hämeen ja Uudenmaan lisäksi keskimääräistä enemmän naisia on ehdokkaana vain Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan maakunnissa. (Kuvio 2)

Kuvio 2. Naisten osuus ehdokkaista maakunnittain kuntavaaleissa 2021, %

Ehdokkaista puolet uusia

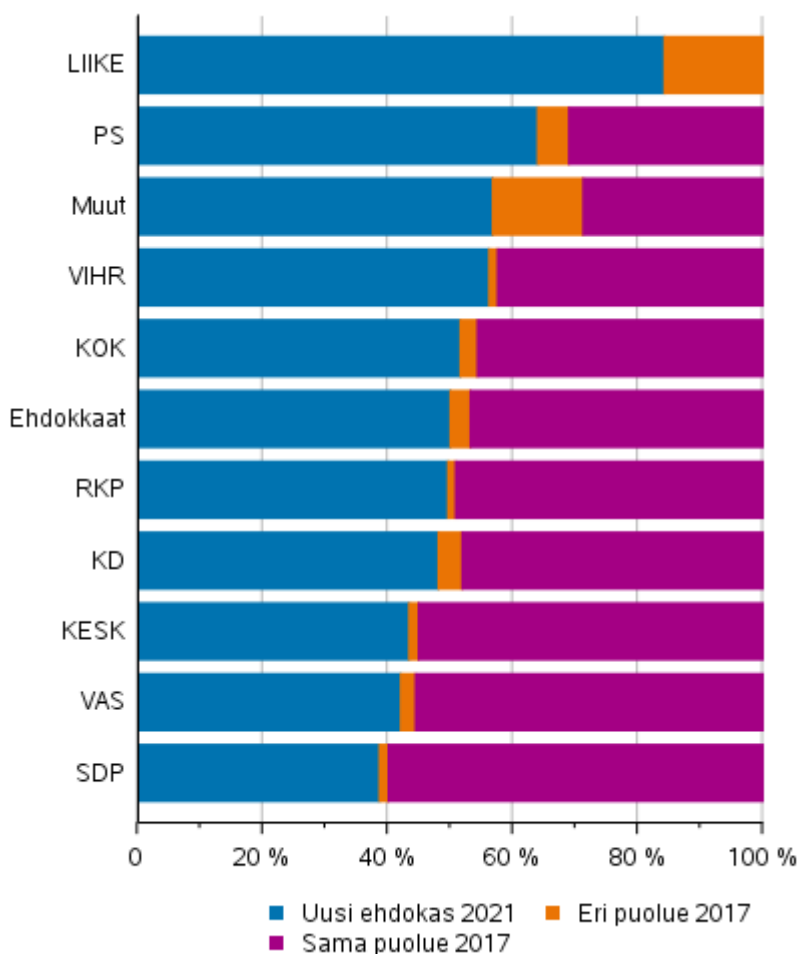
Kaikista puolueiden asettamista ehdokkaista puolet on uusia, eli he eivät olleet ehdokkaina vuoden 2017 vaaleissa. Ehdokkaista 46,8 % oli edelliskerrallakin saman puolueen ehdokkaana kuin nyt ja 3,2 % oli ehdolla jonkin muun puolueen tai valitsijayhdistyksen listoilla.

Puolueista, joilla oli ehdokkaita sekä vuonna 2017 ja 2021, on eniten uusia ehdokkaita Perussuomalaisilla, jonka ehdokkaista peräti 64 prosenttia on täysin uusia. Myös Vihreän liiton ja Kokoomuksen ehdokkaista yli puolet on uusia kuten myös ryhmässä muut, joka sisältää valitsijayhdistysten ja puolueet, joilla ei ole eduskunnassa edustusta. Uuden Liike Nyt -puolueen ehdokkaista suurin osa eli 84 prosenttia on uusia ja loput edellisellä kerralla olleet muun puolueen ehdokkaana. Puoluetta vaihtaneita molemmissa vaaleissa ehdokkaana olleista on hieman yli kolme prosenttia, eniten Perussuomalaisten ehdokkaissa (5,0 %).

(Kuvio 3)

Kunnanvaltuutettuja kaikista ehdokkaista on vajaa viidennes. Eniten kunnanvaltuutettuja on Keskustan listoilla, noin 27 prosenttia puolueen ehdokkaista ja vähiten Liike Nytin ehdokkaista, 3,4 prosenttia, ja Perussuomalaisen ehdokkaista, noin kymmenen prosenttia. Istuvia kansanedustajia ehdokkaana on 176.

Kuvio 3. Vuonna 2017 ehdolla olleiden ja uusien ehdokkaiden osuus ehdokkaista puolueittain kuntavaaleissa 2021, %

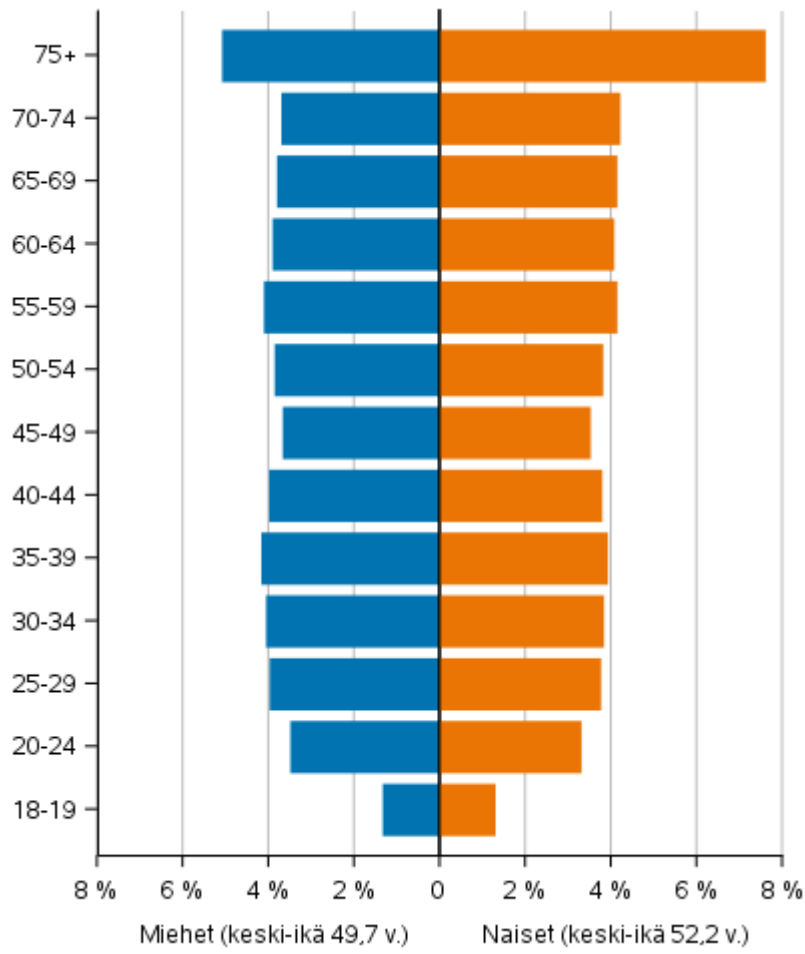
1.3. Ikärakenne

Ehdokkaat keskimäärin vuoden vanhempia kuin äänioikeutetut

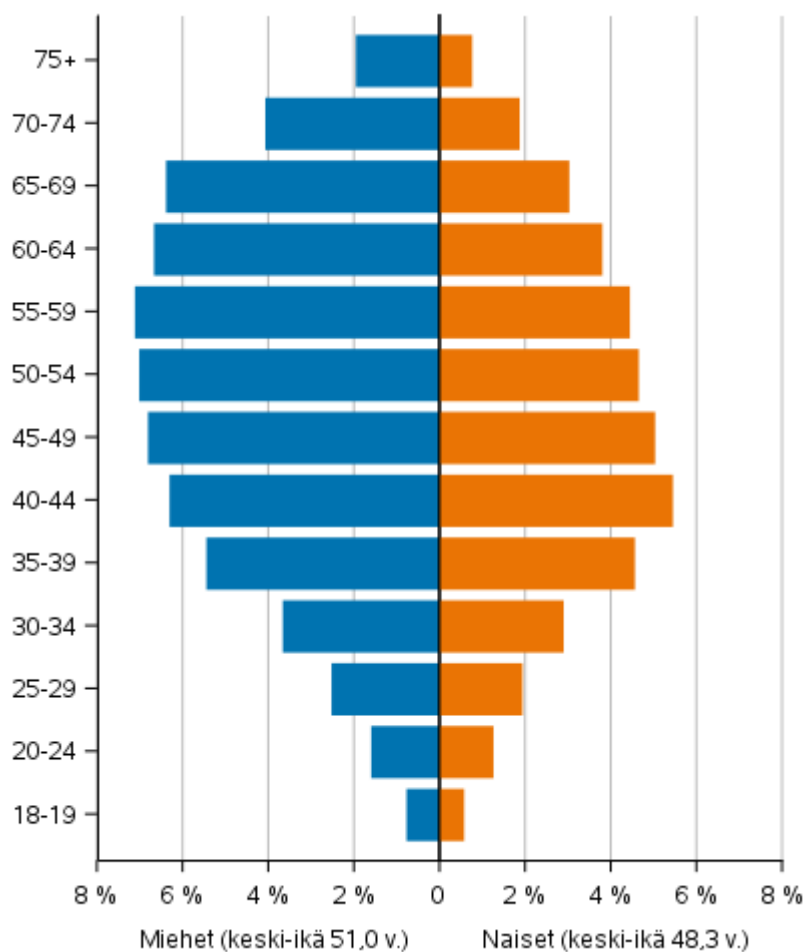
Ehdokkaat ovat nyt keski-ikänsä puoli vuotta vanhempia kuin edellisvaaleissa ja noin kaksi vuotta vanhempia kuin vuoden 2008 ehdokkaat. Naisehdokkaat ovat vajaat kolme vuotta nuorempia kuin miesehdokkaat. Ehdokkaana olevien miesten keski-ikä on nyt 51,0 ja naisten 48,3 vuotta. Naisehdokkaat ovat keskimäärin neljä vuotta nuorempia kuin naisäänioikeutetut ja miesehdokkaat hieman yli vuoden vanhempia kuin miesäänioikeutetut. Äänioikeutettujen keski-ikä on edellisistä kuntavaaleista noussut vajaalla vuodella ja vuodesta 2008 hieman yli kahdella vuodella. Miesten keski-ikä vaalipäivänä on nyt 49,7 ja naisten 52,2 vuotta.

Ehdokkaiden sukupuoli- ja ikärakenne on hyvin erilainen äänioikeutettuihin verrattuna (kuviot 4 ja 5). Kummankaan ryhmän ikäpyramidi ei ole enää nimensä mukaisesti pyramidi: äänioikeutettujen ikäjakauma muistuttaa pikemminkin tornia ja ehdokkaiden toispuoleista hyrrää, jossa näkyy sekä nuorimpien että vanhimpien ikäluokkien puuttuminen ja miesten enemmisyys. Miesehdokkailla painopiste on ikäluokissa 45-69 ja naisehdokkailla ikäluokissa 35-59.

Kuvio 4. Äänioikeutettujen ikajakaumat sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2021, %

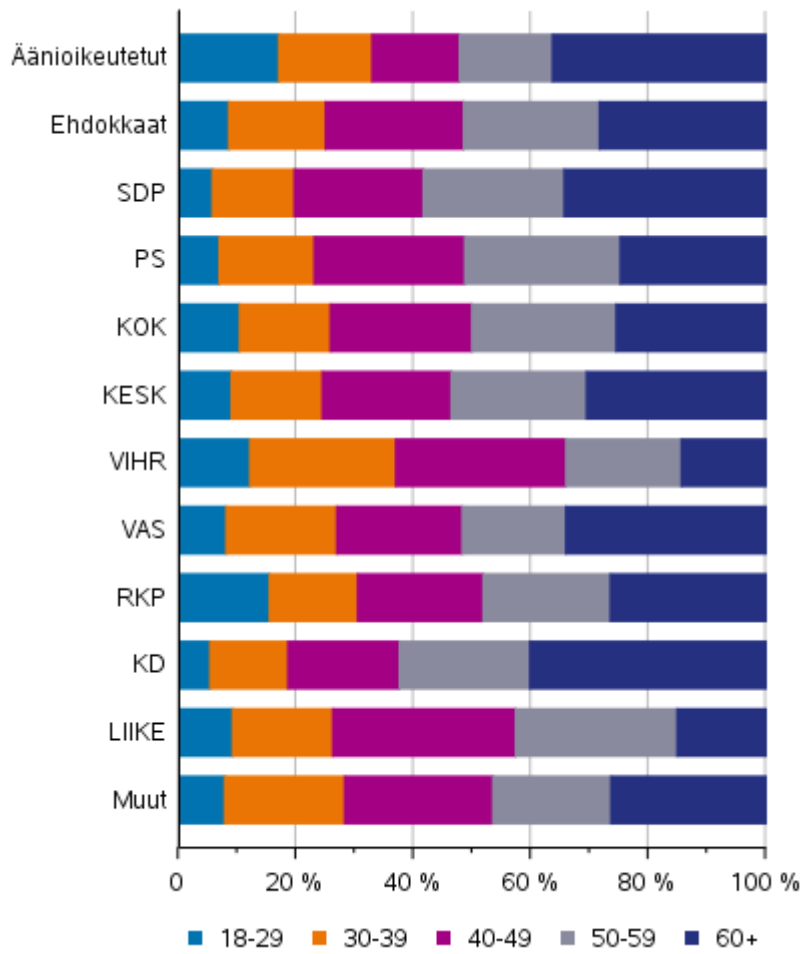

Kuvio 5. Ehdokkaiden ikäjakaumat sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Puolueittain tarkasteltuna vanhimmat ehdokkaat ovat Kristillisdemokraattien listoilla: 60 vuotta täyttäneiden osuus ehdokkaista on noin 40 prosenttia ja keski-ikä 53,9 vuotta. Myös SDP:n ja Vasemmistoliiton ehdokkaista kolmannes on 60 vuotta täyttäneitä. Nuorimpia ovat Vihreän liiton ehdokkaat. Heistä lähes 37 prosenttia on alle 40-vuotiaita, ja ehdokkaiden keski-ikä on 44,6 vuotta. Kaikista ehdokkaista noin 25 prosenttia on alle 40-vuotiaita ja noin 28 prosenttia 60 vuotta täyttäneitä. (Kuvio 6, Taulukko 3)

Kuvio 6. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) ikäluokittain kuntavaaleissa 2021, %

Taulukko 3. Ehdokkaiden ja valittujen keski-ikä puolueittain kuntavaaleissa 2021

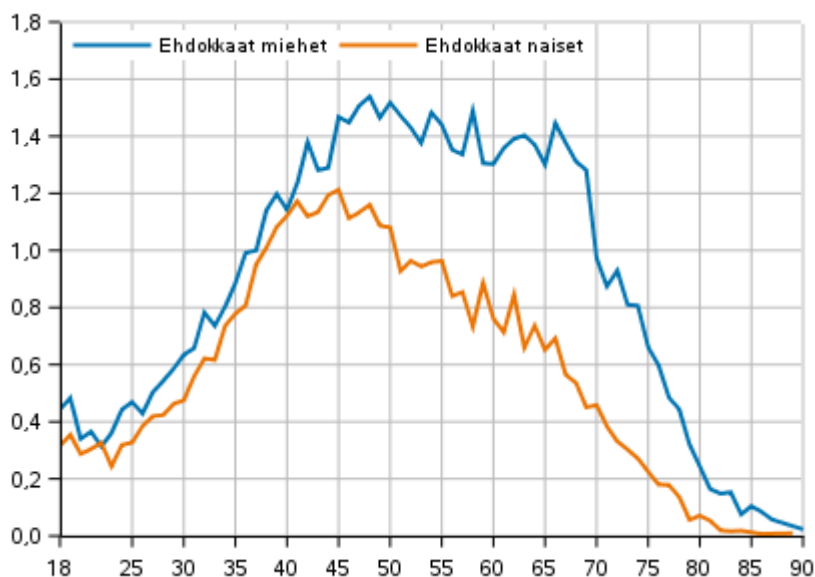
		Yhteensä	Miehet	Naiset
	Äänioikeutetut	51,0	49,7	52,2
Ehdokkaat	Ehdokkaat	50,0	51,0	48,3
	Suomen Keskusta KESK	50,4	51,8	48,4
	Kansallinen Kokoomus KOK	49,1	49,8	48,1
	Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	52,2	53,5	50,6
	Vasemmistoliitto VAS	50,7	52,9	47,8
	Vihreä liitto VIHR	44,6	45,8	43,8
	Suomen Kristillisdemokraatit KD	53,9	54,2	53,5
	Ruotsalainen kansanpuolue RKP	48,1	49,1	47,0
	Perussuomalaiset PS	49,9	50,2	48,4
	Liike Nyt LIIKE	47,1	47,6	45,7
	Muut	49,2	50,5	47,3

Naisten innokkuus ehdokkaiksi laskee 45 ikävuoden jälkeen

Äänioikeutetuista miehistä ehdokkaita on prosentti ja naisista vastaavasti 0,6 prosenttia. Naisten ehdokkuus on kaikissa ikäluokissa pienempää kuin miesten. Ehdokkaiden osuus ikäluokasta nousee jyrkästi naisilla noin 40 ja miehillä noin 50 ikävuoteen saakka. Aina noin 40 ikävuoteen saakka naisten osallistumisaktiivisuus on vain hieman alhaisempaa kuin miesten, mutta sen jälkeen ero kasvaa. Kun naisten osallistumisaktiivisuus lähtee laskuun 45 ikävuoden jälkeen, miesten osallistumisaktiivisuus alkaa laskea voimakkaammin vasta noin 70 ikävuoden jälkeen ja putoaa samalle tasolle kuin se on 40-vuotiailla miehillä.

Miesehdokkaiden osuus ikäluokasta on suurimmillaan ikävuosien 42–69 välillä, jolloin kustakin 1-vuotisikäluokasta noin 1,3–1,5 prosenttia on ehdokkaana. Naisista asettuu eniten ehdokkaaksi 37 ja 55 ikävuoden välillä, 1,0 – 1,1 prosenttia ikäluokasta. (Kuvio 7)

Kuvio 7. Ehdokkaiden osuus ikäluokasta sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Pienissä kunnissa Keskustan ehdokkaat enemmistönä

Asukasmäärältään pienissä, alle 20 000 asukkaan kunnissa Keskusta on ehdokasmäärältään suurin puolue. Alle 5 000 asukkaan kunnissa noin 35 prosenttia ehdokkaista on Keskustan asettamia. Toiseksi ja kolmanneksi eniten tämän kokoluokan kunnissa ovat asettaneet ehdokkaita Perussuomalaiset ja Kokoomus. Suurissa, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa Keskustan osuus ehdokkaista on noin kymmenen prosenttia. (Taulukko 4)

Suuremmissa kunnissa mikään puolue ei pääse yhtä suureen osuuteen ehdokkaista kuin Keskusta pienissä kunnissa. Asukasmäärältään 20 000 – 99 999 asukkaan kunnissa kolme eniten ehdokkaita asettaneita puolueita ovat Kokoomus, SDP ja Perussuomalaiset kukin vajaan 20 prosentin osuudella kaikista ehdokkaista.

Suurimmissa yli 100 000 asukkaan kunnissa ehdokkaiden puoluejakauma on huomattavasti tasaisempi: eniten ehdokkaita myös suurissa kaupungeissa ovat asettaneet Kokoomus ja SDP, molempien puolueiden osuus ehdokkaista on hieman yli 14 prosenttia. Suurissa kaupungeissa on myös Vihreiden ja Vasemmistoliiton ehdokkaita keskiarvoa enemmän. Perussuomalaisten osuus ehdokkaista on 17 prosentin kieppeillä alle 100 000 asukkaan kunnissa ja suurimmissa kaupungeissa noin 14 prosenttia.

Taulukko 4. Ehdokkaiden puoluejakauma kuntakoon mukaan kuntavaaleissa 2021, %

	Kunnan kokoluokka (väestömäärä vuoden 2020 lopussa)						
	Yhteensä	-4 999	5 000-9 999	10 000-19 999	20 000-49 999	50 000-99 999	100 000+
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	15,8	12,0	15,0	16,9	18,2	18,5	14,3
Perussuomalaiset PS	16,7	17,5	16,6	17,6	17,7	17,1	13,9
Kansallinen Kokoomus KOK	16,9	15,2	15,2	18,3	19,1	19,3	14,4
Suomen Keskusta KESK	19,3	35,3	24,5	20,1	13,1	13,2	9,8
Vihreä liitto VIHR	7,9	2,5	4,5	5,7	9,8	11,5	13,4
Vasemmistoliitto VAS	8,4	5,3	8,4	6,6	9,6	8,8	11,4
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	3,9	1,1	5,3	5,1	3,0	3,3	5,6
Suomen Kristillisdemokraatit KD	5,5	3,9	5,2	6,1	5,3	5,2	6,9
Liike Nyt LIIKE	1,3	0,4	0,8	0,7	1,3	1,3	3,2
Muut	4,4	6,8	4,6	2,8	2,8	1,7	7,0
Yhteensä	100,1	100,0	100,1	99,9	99,9	99,9	99,9

1.4. Ulkomaalaistausta

Vieraskielisiä ehdokkaita 2,7 prosenttia

Ruotsinkielisiä on ehdokkaina (5,4 %) hieman enemmän kuin heitä on äänioikeutetuissa (4,6 %). Erityisesti Uudellamaalla ja Pohjanmaalla ruotsinkieliset ovat aktiivisempia, heitä on ehdokkaista Uudellamaalla 12,4 prosenttia ja Pohjanmaalla 54,4 prosenttia ehdokkaista. Vastaavasti ruotsinkielisten osuus äänioikeutetuista on Uudellamaalla 7,5 prosenttia ja Pohjanmaalla 50,3 prosenttia. (Taulukko 5)

Muita kuin kotimaisia kieliä puhuvia on äänioikeutetuista hieman yli seitsemän prosenttia. Ehdokkaista vieraskielisiä on huomattavasti vähemmän, vain 2,7 prosenttia. Vieraskielisten osuus ehdokkaista on kuitenkin kasvanut hieman vuoden 2017 vaaleista, jolloin vieraskielisten ehdokkaiden osuus kaikista ehdokkaista oli 2,2 prosenttia.

Suhteellisesti eniten vieraskielisiä ehdokkaita on Pohjanmaalla, jossa ehdokkaista 5,3 prosenttia on vieraskielisiä ja toiseksi eniten Uudellamaalla 4,8 prosenttia. Vastaavat osuudet äänioikeutetuista ovat 6,5 ja 13,7 prosenttia.

Manner-Suomen tasolla vieraskielisten aliedustus on 4,6 prosenttiyksikköä. Vieraskielisiä ehdokkaita on siis vähemmän kuin väestössä on vieraskielisiä äänioikeutettuja. Suurin aliedustus on niillä alueilla, joissa vieraskielisten osuus väestöstä on suurin eli Uudellamaalla - erityisesti pääkaupunkiseudulla - ja Varsinais-Suomessa. Uudellamaalla vieraskielisiä on 8,9 ja Varsinais-Suomessa 4,6 prosenttiyksikköä vähemmän kuin heitä on äänioikeutetuissa.

Kotimaisia kieliä puhuvista saamenkielisiä on ehdokkaana keskimääräistä enemmän. Saamenkielisistä äänioikeutetuista 2,3 prosenttia on ehdokkaana. Kaikista äänioikeutetuista keskimäärin 0,8 prosenttia on ehdokkaana. (Taulukko 5)

Taulukko 5. Äänioikeutetut ja ehdokkaat äidinkielen mukaan maakunnittain kuntavaaleissa 2021, %

	Äänioikeutetut			Ehdokkaat		
	Suomi, saame	Ruotsi	Muu kieli, tuntematon	Suomi, saame	Ruotsi	Muu kieli, tuntematon
MANNER - SUOMI	88,1	4,6	7,3	91,9	5,4	2,7
Uusimaa	78,7	7,5	13,7	82,8	12,4	4,8
Varsinais-Suomi	87,3	5,6	7,2	91,0	6,4	2,6
Satakunta	96,0	0,3	3,7	98,1	0,4	1,5
Kanta-Häme	95,4	0,4	4,2	98,3	0,6	1,1
Pirkanmaa	94,7	0,4	4,9	97,5	0,6	1,9
Päijät-Häme	94,5	0,3	5,1	97,3	0,4	2,4
Kymenlaakso	93,3	0,8	5,9	95,1	1,6	3,3
Etelä-Karjala	93,8	0,2	6,0	96,1	0,1	3,8
Etelä-Savo	96,6	0,2	3,2	98,2	-	1,8
Pohjois-Savo	97,0	0,1	2,9	97,5	0,4	2,1
Pohjois-Karjala	96,3	0,1	3,6	97,4	0,1	2,5
Keski-Suomi	96,4	0,2	3,4	98,0	0,1	1,9
Etelä-Pohjanmaa	97,4	0,3	2,3	97,5	0,6	1,9
Pohjanmaa	43,2	50,3	6,5	40,3	54,4	5,3
Keski-Pohjanmaa	87,9	9,1	3,0	91,1	7,0	1,8
Pohjois-Pohjanmaa	96,9	0,2	2,9	98,4	0,2	1,4
Kainuu	97,2	0,1	2,7	98,4	0,1	1,4
Lappi	97,0	0,3	2,8	98,2	0,2	1,5

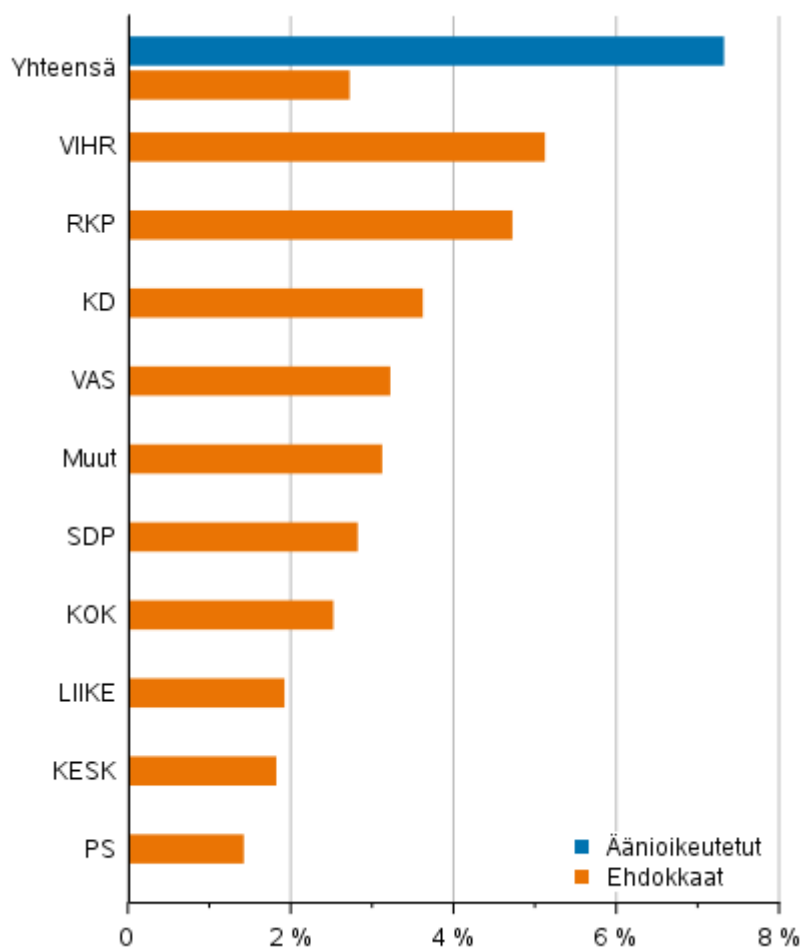
Vieraskielisten ehdokkuus on huomattavasti harvinaisempaa. Ehdokkaista vieraskielisiä on 953, mikä on 0,3 prosenttia äänioikeutetuista vieraskielisistä. Suurin vieraskielisten ryhmä ehdokkaissa ovat venäjänkieliset, 191 ehdokasta, ja toiseksi suurin vironkieliset, 95 ehdokasta. (Taulukko 6.)

Eniten vieraskielisiä ehdokkaita on Vihreällä liitolla, 5,1 prosenttia ehdokkaista, ja toiseksi eniten RKP:llä (4,7 %). Pienin vieraskielisten osuus ehdokkaista on Perussuomalaisilla (1,4 %). (Kuvio 8)

Taulukko 6. Äänioikeutetut ja ehdokkaat äidinkielen mukaan, suurimmat kieliryhmät eriteltyinä kuntavaaleissa 2021, %

	Ääni- oikeutetut	Ehdokkaat	% ääni- oikeutetuista
Yhteensä	4 464 815	35 627	0,8
KOTIMAISET KIELET YHTEENSÄ	4 141 093	34 674	0,8
suomi	3 932 759	32 711	0,8
ruotsi	206 848	1 929	0,9
saame	1 486	34	2,3
VIERASKIELISET YHTEENSÄ	323 722	953	0,3
venäjä	65 372	191	0,3
viro, eesti	39 785	95	0,2
englanti	16 692	71	0,4
arabia	20 514	50	0,2
farsi, persia	10 204	50	0,5
turkki	6 531	40	0,6
kurdi	10 213	36	0,4
espanja	7 307	30	0,4
somali	13 261	26	0,2
saksa	5 819	25	0,4
ranska	3 890	22	0,6

Kuvio 8. Vieraskielisten osuus äänioikeutetuista ja ehdokkaista (puolueittain) kuntavaaleissa 2021, %

Ulkomaalaistaustainen ehdokas edelleen melko harvinainen

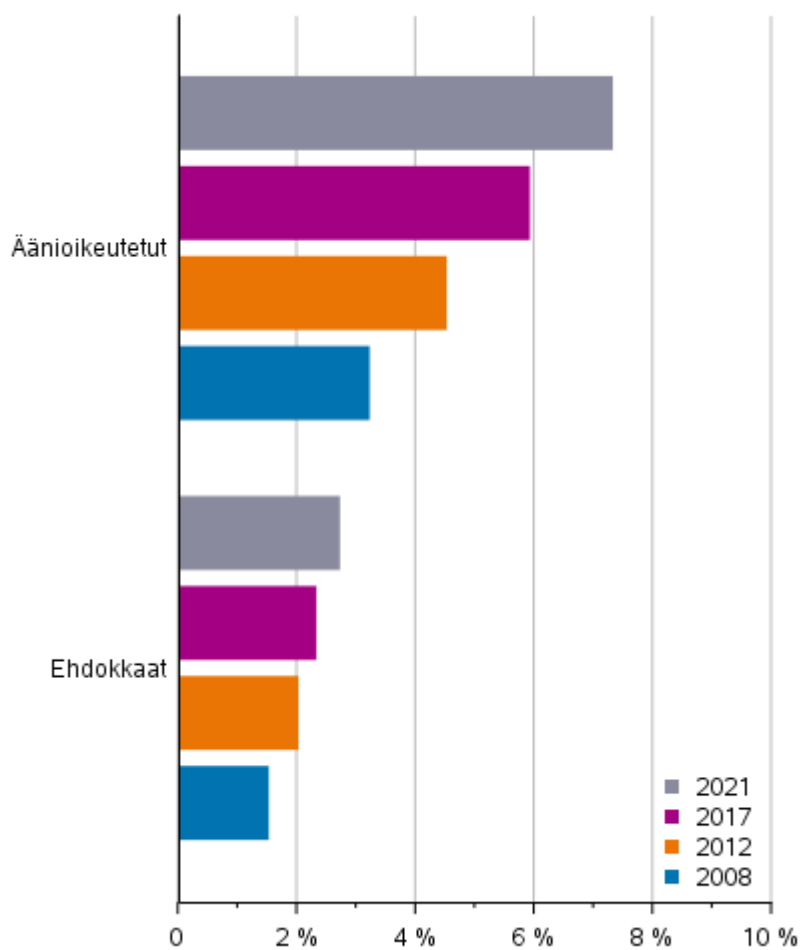
Väestön ulkomaalaistaustaisuutta voidaan tarkastella myös henkilön syntyperän mukaan. Äänioikeutetuista 92,7 ja ehdokkaista 97,3 prosenttia on suomalaistaustaisia eli henkilöitä, joiden vanhemmista vähintään toinen on Suomessa syntynyt. Ulkomaalaistaustaisia on siis hieman yli seitsemän prosenttia äänioikeutetuista ja lähes kolme prosenttia ehdokkaista. (Taulukko 7)

Toisen polven maahanmuuttajia eli niitä, jotka ovat itse syntyneet Suomessa, mutta joiden vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla, on vielä varsin vähän niin äänioikeutetuissa (0,3 prosenttia) kuin ehdokkaissakin (0,1 prosenttia). Ensimmäisen polven maahanmuuttajien (henkilö itse ja vanhemmat syntyneet ulkomailla) kohdalla on selvä aliedustus ehdokkaissa. Kaikista äänioikeutetuista tähän ryhmään kuuluu seitsemän prosenttia, kun ehdokkaista heitä on vain 2,6 prosenttia.

Taulukko 7. Äänioikeutetut ja ehdokkaat syntyperän mukaan kuntavaaleissa vuosina 2008-2021

	Äänioikeutetut				Ehdokkaat			
	2008	2012	2017	2021	2008	2012	2017	2021
Yhteensä	4 196 532	4 303 064	4 397 006	4 464 815	38 505	37 124	33 618	35 627
Suomalais- taustaiset yhteensä	4 061 377	4 111 446	4 135 878	4 138 679	37 925	36 399	32 859	34 666
Suomalais- taustainen, syntynyt Suomessa	4 028 034	4 075 699	4 097 547	4 097 007	37 647	36 066	32 502	34 253
Suomalais- taustainen, syntynyt ulkomailla	33 343	35 747	38 331	41 672	278	333	357	413
Ulkomaalais- taustaiset yhteensä	135 155	191 618	261 128	325 802	580	725	759	961
Ulkomaalais- taustainen, syntynyt Suomessa	3 272	5 141	9 540	14 772	30	30	24	40
Ulkomaalais- taustainen, syntynyt ulkomailla	131 883	186 477	251 588	311 030	550	695	735	921
Tuntematon	-	-	-	334	-	-	-	-

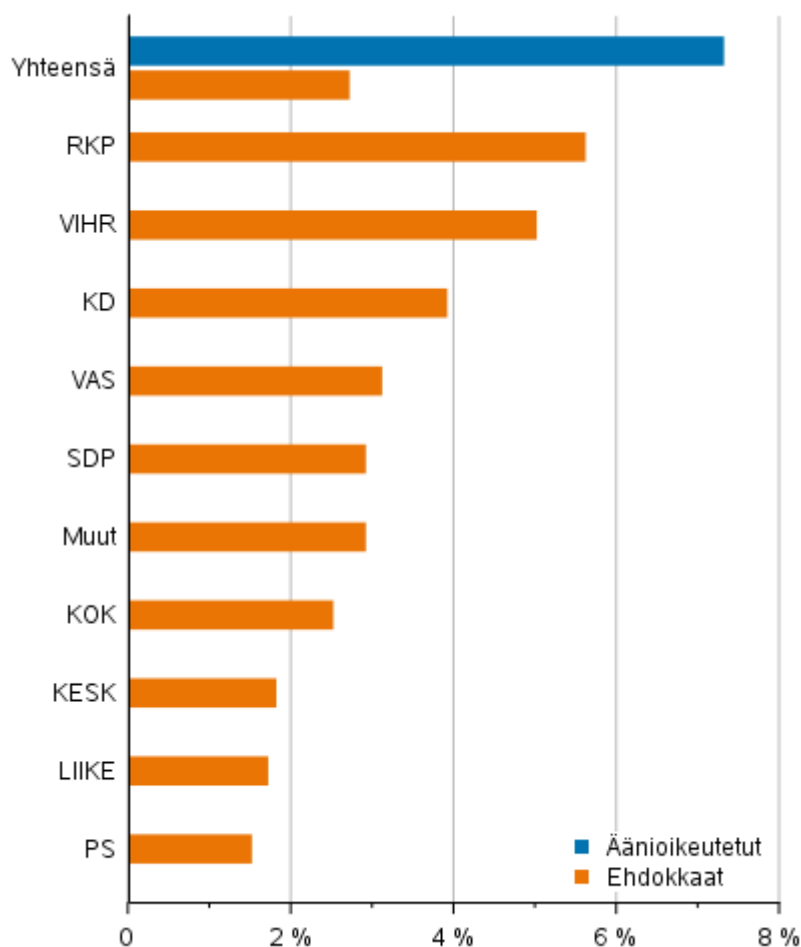
Kuvio 9. Syntyperältään ulkomaalaisten osuus äänioikeutetuista ja ehdokkaista kuntavaaleissa 2008, 2012, 2017 ja 2021, %

Suomessa asuvan väestön osalta viimeisin tieto vuodelta 2020

Puolueittain tarkasteltuna eniten ulkomaalaistaustaisia ehdokkaita on RKP:llä, 5,6 prosenttia ehdokkaista ja vähiten Perussuomalaisilla (1,5 prosenttia) ja Liike Nytillä (1,7 prosenttia). Keskimääräistä enemmän ulkomaalaistaustaisia on myös Vihreiden ja Kristillisdemokraattien ehdoissa. (Kuvio 10)

Kuvio 10. Syntyperältään ulkomaalaisten osuus äänioikeutetuista, ehdokkaista (puolueittain) kuntavaaleissa 2021, %

Kaksoiskansalaisia ehdokkaina 637

Ehdokkaissa on yli 60 eri maan kansalaisia, vaikka ulkomaan kansalaisten osuus onkin alle prosentti kaikista ehdokkaista. Äänioikeutetuista ulkomaan kansalaisia on 4,5 prosenttia. Ulkomaan kansalaisia on ehdokkaana 331 henkilöä. Suurin kansalaisuusryhmä on Viro 65 ehdokkaallaan, ja seuraavaksi suurimmat Ruotsi 32 ja Venäjä 31 ehdokkaallaan.

Suomen kansalaisia, joilla on myös jonkin toisen maan kansalaisuus, on ehdokkaana 637. Heidän osuutensa kaikista ehdokkaista on 1,8 prosenttia. Kaikista äänioikeutetuista kaksoiskansalaisia on yhteensä lähes 108 000 eli 2,4 prosenttia. Eniten ehdokkaissa on toiselta kansalaisuudeltaan Venäjän kansalaisia, 123 henkilöä, ja seuraavaksi Ruotsin kansalaisia, 67 henkilöä.

1.5. Koulutustaso

Vihreän liiton ehdokkaat koulutetuimpia

Koulutukseltaan ehdokkaat poikkeavat äänioikeutetuista selvästi. Ehdokkaista lähes 90 prosentilla on jokin perusasteen jälkeinen tutkinto, kun taas äänioikeutetuista perusasteen jälkeisen tutkinnon on suorittanut 76 prosenttia. Osin tämä selittyy sillä, että ehdokkaissa on hyvin vähän vanhimpien ikäryhmien edustajia, joiden koulutustaso on yleensä heikompi kuin nuorempien. Vähintään alimman korkea-asteen tutkinto on äänioikeutetuista 33 prosentilla ja ehdokkaista 48 prosentilla. (Taulukko 8)

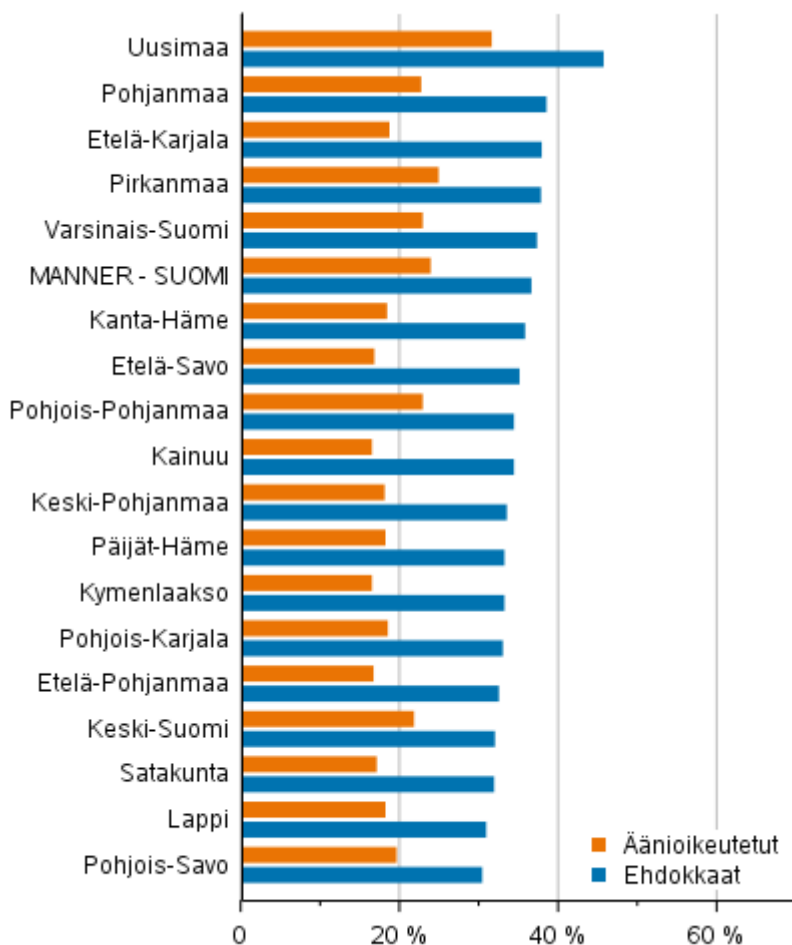
Taulukko 8. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) koulutusasteen mukaan kuntavaaleissa 2021, %

	Vain perusaste	Toinen aste	Alin korkea-aste	Alempi korkeakouluaste	Ylempi korkeakouluaste, tutkijakoulutus
Äänioikeutetut	24,3	42,6	9,4	12,3	11,4
Ehdokkaat	10,6	41,9	11,1	16,5	19,8
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	11,0	47,6	11,5	14,9	14,9
Perussuomalaiset PS	16,9	57,9	8,7	10,0	6,5
Kansallinen Kokoomus KOK	8,6	30,6	13,2	19,7	27,9
Suomen Keskusta KESK	7,9	39,5	14,1	19,1	19,4
Vihreä liitto VIHR	6,3	26,5	6,5	20,4	40,2
Vasemmistoliitto VAS	12,3	50,4	7,4	15,3	14,6
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	8,4	29,2	9,7	21,5	31,1
Suomen Kristillisdemokraatit KD	9,3	34,7	14,5	16,5	25,0
Liike Nyt LIIKE	9,0	48,2	9,6	15,8	17,5
Muut	13,5	44,1	10,5	15,3	16,6

Selkeästi korkeimmin koulutettuja ovat Vihreän liiton ehdokkaat. Heistä yli 60 prosentilla on korkeakouluasteen tutkinto, kun kaikista ehdokkaista vastaavan tasoisen tutkinnon on suorittanut 36 ja äänioikeutetuista 24 prosenttia. Myös RKP:n ja Kokoomuksen ehdokkaissa on enemmän korkeakouluasteen suorittaneita kuin ehdokkaissa keskimäärin.

Ehdokkaiden koulutustaso heijastaa alueiden koulutus rakenne-eroja. Uudellamaalla korkeasti koulutettujen osuus sekä äänioikeutetuista että ehdokkaista on muuta maata suurempi (Kuvio 11). Uudellamaalla noin 45 prosenttia ehdokkaista on suorittanut korkeakouluasteen tutkinnon. Muilla alueilla korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden osuus ehdokkaista jää alle 40 prosentin.

Kuvio 11. Korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden osuus äänioikeutetuista ja ehdokkaista maakunnittain kuntavaaleissa 2021, %

1.6. Työmarkkina-asema

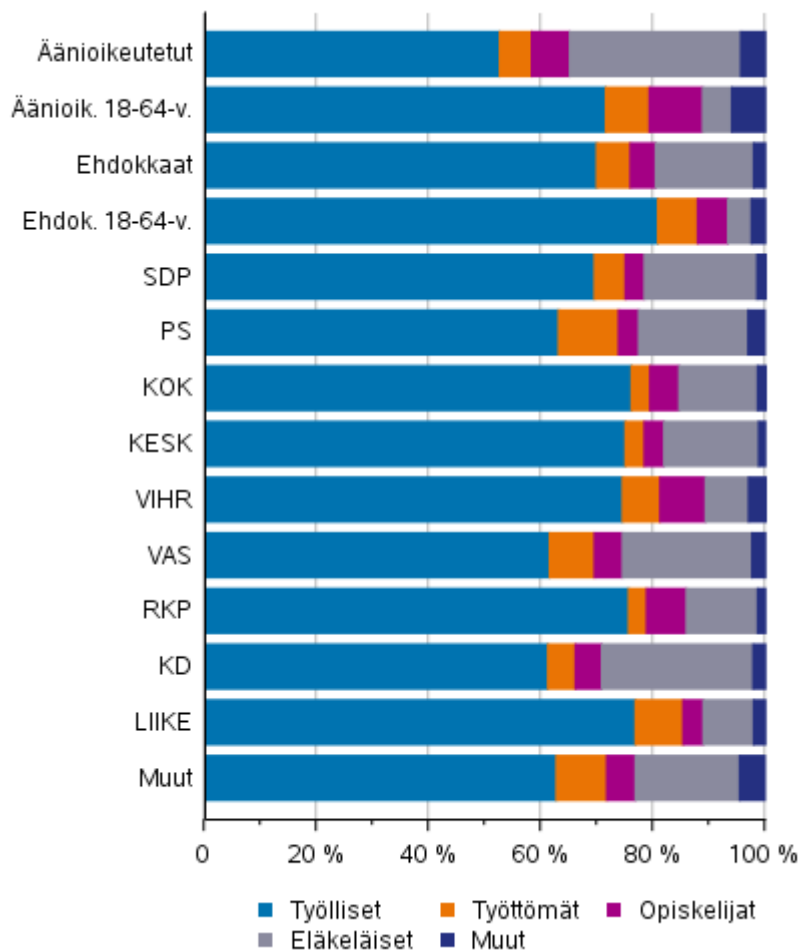
Ehdokkaista eläkeläisiä vajaa viidennes

Ehdokkaista työllisiä on 70 prosenttia ja työttömiä saman verran kuin äänioikeutetuissa, noin kuusi prosenttia. Eläkeläisiä ehdokkaissa puolestaan on selvästi vähemmän, noin 18 prosenttia. Tarkasteltaessa työikäistä väestöä (18–64 -vuotiaat) ehdokkaista on noin 81 prosenttia työllisiä, kun saman ikäisissä äänioikeutetuissa työllisten osuus on yhdeksän prosenttiyksikköä pienempi. Opiskelijoita ja muita työvoiman ulkopuolella olevia on tämän ikäisissä äänioikeutetuissa selvästi enemmän kuin ehdokkaissa. (Kuvio 12)

Kaikista äänioikeutetuista 53 prosenttia on töissä, työttömänä on kuusi prosenttia ja eläkkeellä 31 prosenttia. Opiskelemissa äänioikeutetuista on seitsemän prosenttia ja muuten työvoiman ulkopuolella noin neljä prosenttia.

Työllisiä on eniten Liike Nyt -puolueen, Kokoomuksen, RKP:n, Keskustan ja Vihreiden ehdokkaissa (75-77 prosenttia). Opiskelijoita puolestaan on eniten Vihreän liiton ehdokkaissa, eli noin kahdeksan prosenttia. Eläkkeellä olevia ehdokkaista on eniten Kristillisdemokraateilla (27 %) ja Vasemmistoliitolla (23,1 %).

Kuvio 12. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) pääasiallisen toiminnan mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Ehdokkaiden työllisyysaste 81 prosenttia

Työllisyysaste lasketaan 18-64 -vuotiaiden työllisten prosenttiosuutena samanikäisestä väestöstä. Kaikista 18-64-vuotiaista ehdokkaista työllisiä on 81 prosenttia. Äänioikeutettujen työllisyysaste on yhdeksän prosenttiyksikköä alempi. Ehdokkaiden työllisyysasteet noudattelevat alueellisesti maakuntien yleisiä työllisyysasteita. Siellä, missä koko väestön työllisyysaste on korkea, myös ehdokkaiden työllisyys on korkealla tasolla. Pohjanmaalla on korkein koko väestön työllisyysaste, 76,2 prosenttia ja siellä myös ehdokkaista 85 prosenttia on työelämässä. Vastaavasti Pohjois-Karjalassa, jossa yleinen työllisyysaste on maan alhaisin, myös ehdokkaiden työllisyys on keskiarvoa alempi. (Taulukko 9)

Taulukko 9. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden (18-64-v.) työllisyysaste sukupuolen mukaan maakunnittain kuntavaaleissa 2021, %

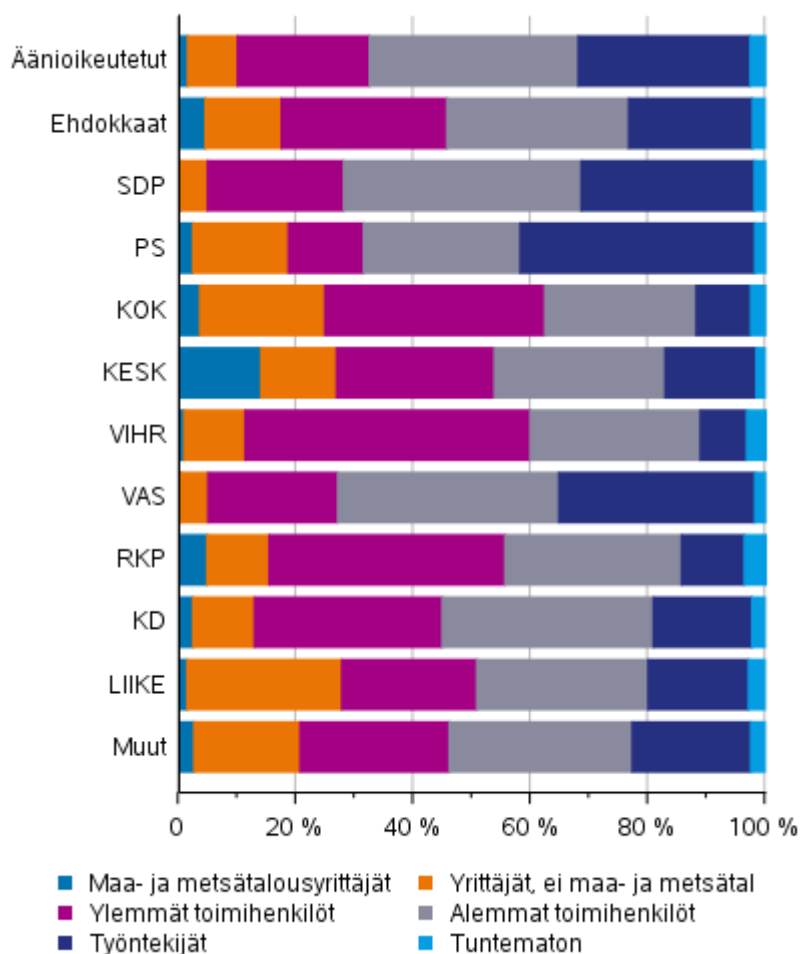
	Äänioik. 18-64-v.			Ehdok. 18-64-v.		
	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset
KOKO MAA	71,5	70,4	72,7	80,8	80,2	81,5
Uusimaa	73,7	73,2	74,3	82,3	81,8	82,8
Varsinais-Suomi	71,8	70,7	72,9	81,2	80,8	81,6
Satakunta	71,2	69,6	72,9	83,4	83,2	83,7
Kanta-Häme	72,8	71,5	74,2	82,7	82,1	83,5
Pirkanmaa	70,8	69,8	71,8	79,0	80,2	77,3
Päijät-Häme	69,6	68,7	70,6	80,5	79,8	81,7
Kymenlaakso	68,4	66,5	70,4	76,7	75,9	78,1
Etelä-Karjala	68,1	65,7	70,8	79,5	78,6	81,2
Etelä-Savo	69,7	67,3	72,3	79,1	78,2	80,6
Pohjois-Savo	69,8	68,0	71,6	79,7	79,6	79,9
Pohjois-Karjala	65,5	63,4	67,8	74,8	74,6	75,2
Keski-Suomi	67,9	66,7	69,1	77,2	75,7	79,5
Etelä-Pohjanmaa	73,6	72,2	75,1	83,8	83,2	84,8
Pohjanmaa	76,2	75,4	77,0	85,2	85,3	85,2
Keski-Pohjanmaa	73,6	73,4	73,9	83,5	83,3	83,9
Pohjois-Pohjanmaa	69,0	68,3	69,8	79,9	79,1	81,1
Kainuu	68,9	65,6	72,5	78,8	76,6	82,1
Lappi	70,5	68,4	72,8	81,7	79,6	84,8

Yrittäjiä eniten Liike Nyt -puolueen ja Keskustan ehdokkaissa

Kaikista työllisistä ehdokkaista lähes 30 prosenttia ja työllisistä äänioikeutetuista noin 20 prosenttia on ylempiä toimihenkilöitä. Eniten ylempiä toimihenkilöitä, eli lähes puolet työllisistä ehdokkaista, on Vihreällä liitolla. Myös RKP:n ja Kokoomuksen ehdokkaista lähes 40 prosenttia on ylempiä toimihenkilöitä. Vähiten ylempiä toimihenkilöitä on Perussuomalaisten (13,5 %) ehdokkaissa. (Kuvio 13)

Kaikista työllisistä ehdokkaista yrittäjiä on 17,5 ja äänioikeutetuista 10,0 prosenttia. Eniten yrittäjiä on Liike Nyt -puolueen ehdokkaista (27,8 %) ja toiseksi eniten Keskustan ehdokkaista (26,9), joista yli puolet on maa- ja metsätalousyrittäjiä. Myös Kokoomuksen ehdokkaista yrittäjiä on neljännes painottuen kuitenkin enemmän muihin kuin maa- ja metsätalousyrittäjiin. Työntekijöitä on eniten Perussuomalaisten ehdokkaissa, noin 40 prosenttia ja toiseksi eniten Vasemmistoliiton ehdokkaissa, noin kolmannes työllisistä ehdokkaista.

Kuvio 13. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) sosioekonomisen aseman mukaan kuntavaaleissa 2021, %

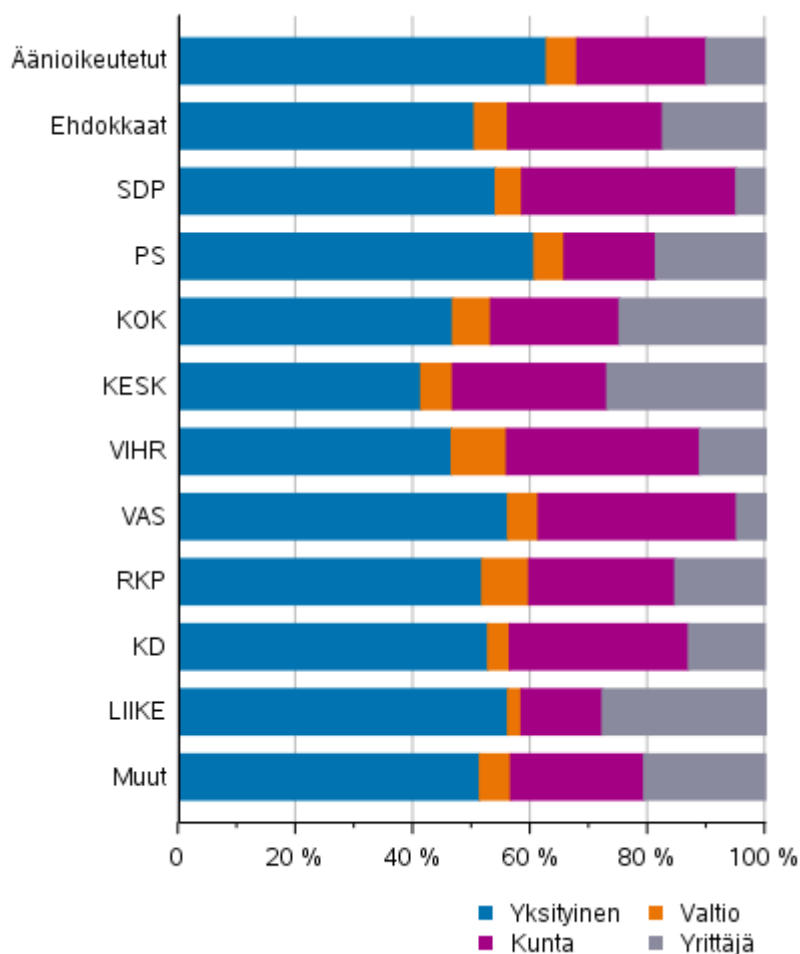
Julkinen sektori työllistää ehdokkaita enemmän kuin äänioikeutettuja

Ammattiaseman mukaan työlliset voidaan jaotella palkansaajiin ja yrittäjiin. Palkansaajia voidaan lisäksi jakaa edelleen työnantajan sektorin mukaisesti yksityisen sektorin, valtion ja kuntien palkansaajiin. Työllisistä ehdokkaista puolet toimii yksityisen sektorin ja vajaa kolmannes julkisen sektorin palkansaajina. Yrittäjiä ehdokkaista on noin 18 prosenttia.

Puolueittain työntajatyyppejä vaihtelee erittäin paljon. Yrittäjiä on eniten Liike Nytin, Keskustan ja Kokoomuksen työllisistä ehdokkaista, kuntasektorin palkansaajia on puolestaan eniten SDP:n ehdokkaista (36,5%). Myös Vasemmistoliiton ja Vihreän liiton ehdokkaista noin kolmannes työskentelee kuntasektorilla. Työllisistä äänioikeutetuista yrittäjiä on kymmenen prosenttia ja kuntasektorin palkansaajia noin 22 prosenttia.

Valtiosektorin palkansaajia on eniten Vihreän liiton (9,4%) ja RKP:n (8,0%) ehdokkaissa. Työllisistä äänioikeutetuista valtiosektorin palveluksessa on noin viisi prosenttia. (Kuvio 14)

Kuvio 14. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) työnantajan sektorin mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Eniten julkinen sektori työllistää ehdokkaita suurimmissa, yli 50 000 asukkaan kunnissa. Näissä kunnissa työllisistä ehdokkaista työskentelee kunta- tai valtiosektorin palkansaajina hieman yli kolmannes. Näissä kunnissa etenkin valtiosektorilla työskentelevien ehdokkaiden osuus on suurempi kuin pienemmissä kunnissa. Pienissä, alle 5 000 asukkaan kunnissa, yrittäjien osuus työllisistä ehdokkaista on yli neljännes. (Taulukko 10)

Taulukko 10. Ehdokkaat työnantajan sektorin ja kuntakoon mukaan kuntavaaleissa 2021, %

		Kunnan kokoluokka (väestömäärä vuoden 2020 lopussa)						
		Yhteensä	-4 999	5 000-9 999	10 000-19 999	20 000-49 999	50 000-99 999	100 000+
Äänioikeutetut	Yksityinen	62,7	53,0	57,5	60,8	63,5	59,7	66,2
	Valtio	5,2	2,7	3,2	3,3	4,0	5,8	6,8
	Kunta	22,0	25,1	24,2	23,6	22,5	25,5	19,5
	Yrittäjä	10,0	19,1	15,1	12,2	10,0	9,1	7,6
Ehdokkaat	Yksityinen	50,4	44,0	48,0	49,9	52,6	51,5	55,8
	Valtio	5,7	3,4	4,1	4,1	5,6	7,8	9,6
	Kunta	26,4	26,5	27,2	27,4	26,5	27,8	23,5
	Yrittäjä	17,5	26,1	20,7	18,6	15,3	12,9	11,1

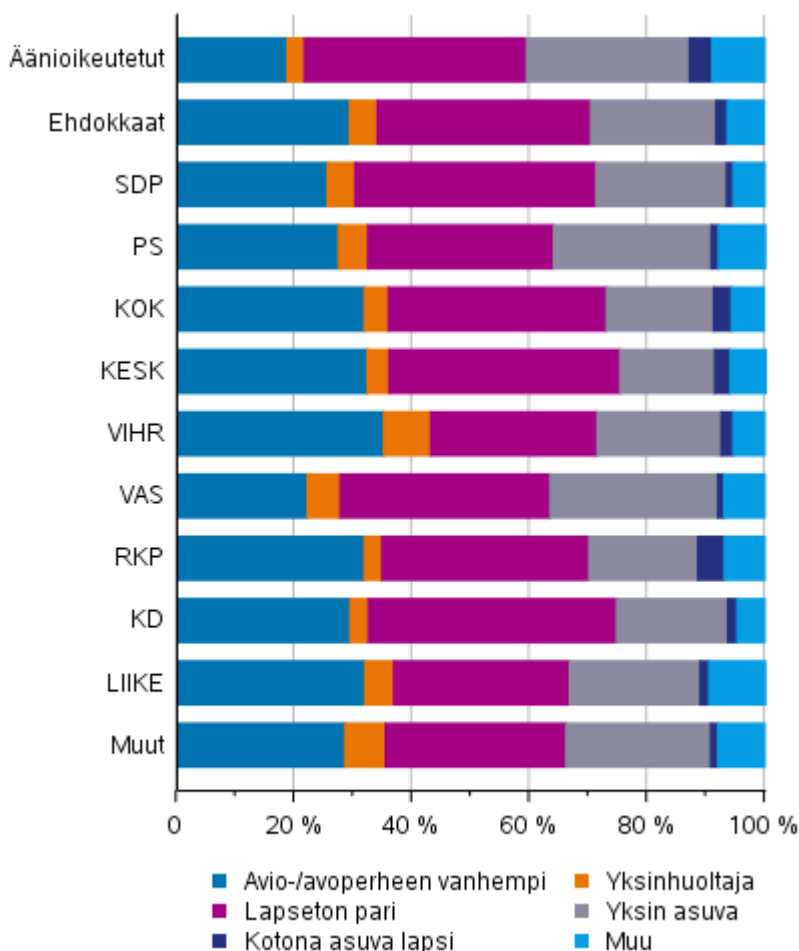
1.7. Perheasema

Ehdokkaista reilu kolmannes lapsiperheen vanhempia

Ehdokkaat poikkeavat myös perheasemaltaan äänioikeutetuista: lapsiperheen vanhempia on huomattavasti enemmän ehdokkaissa (34 %) kuin äänioikeutetuissa (22 %), ja yksin asuvia vähemmän ehdokkaissa (21 %) kuin äänioikeutetuissa (28 %). Ehdokkaissa on myös vähemmän kotona asuvia nuoria. Perheaseman eroavaisuutta selittää tietenkin jo se, että ehdokkaiden ja äänioikeutettujen ikärakenne on erilainen. Ehdokkaista puuttuvat sekä ikähaitarin ala- että yläpää. Isolla osalla äänioikeutetuista lapset ovat jo muuttaneet pois kotoa, kun taas suuri osa ehdokkaista on sen ikäisiä, että lapset asuvat vielä kotona. (Kuvio 15, Taulukko 11)

Vihreän liiton ehdokkaissa on eniten lapsiperheen vanhempia eli 43 prosenttia. Vasemmistoliiton ehdokkaista puolestaan on vähiten niitä, joilla on vielä alle 18-vuotiaita lapsia asumassa kotonaan. Kotona asuvia alle 25-vuotiaita nuoria on eniten RKP:n (4,5 %) ja yksin asuvia puolestaan eniten Vasemmistoliiton ehdokkaissa (28,5 %).

Kuvio 15. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) perheaseman mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Taulukko 11. Äänioikeutetut ja ehdokkaat puolueittain valitut perheaseman mukaan kuntavaaleissa 2021, %

	Avio-/ avoperheen vanhempi	Yksinhuoltaja	Lapseton pari	Yksin asuva	Kotona asuva lapsi	Muu
Äänioikeutetut	18,8	2,9	37,8	27,7	3,8	9,0
Ehdokkaat	29,4	4,7	36,3	21,3	1,9	6,3
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	25,6	4,7	41,0	22,2	1,1	5,4
Perussuomalaiset PS	27,5	5,0	31,6	26,8	1,2	8,0
Kansallinen Kokoomus KOK	31,9	4,1	37,1	18,2	3,0	5,6
Suomen Keskusta KESK	32,4	3,7	39,3	16,1	2,6	6,1
Vihreä liitto VIHR	35,2	8,0	28,3	21,1	2,0	5,4
Vasemmistoliitto VAS	22,2	5,6	35,7	28,5	1,0	7,0
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	31,9	3,0	35,2	18,5	4,5	6,9
Suomen Kristillisdemokraatit KD	29,5	3,1	42,2	18,9	1,6	4,7
Liike Nyt LIIKE	32,0	4,9	29,9	22,2	1,5	9,6
Muut	28,6	6,9	30,7	24,6	1,2	8,0

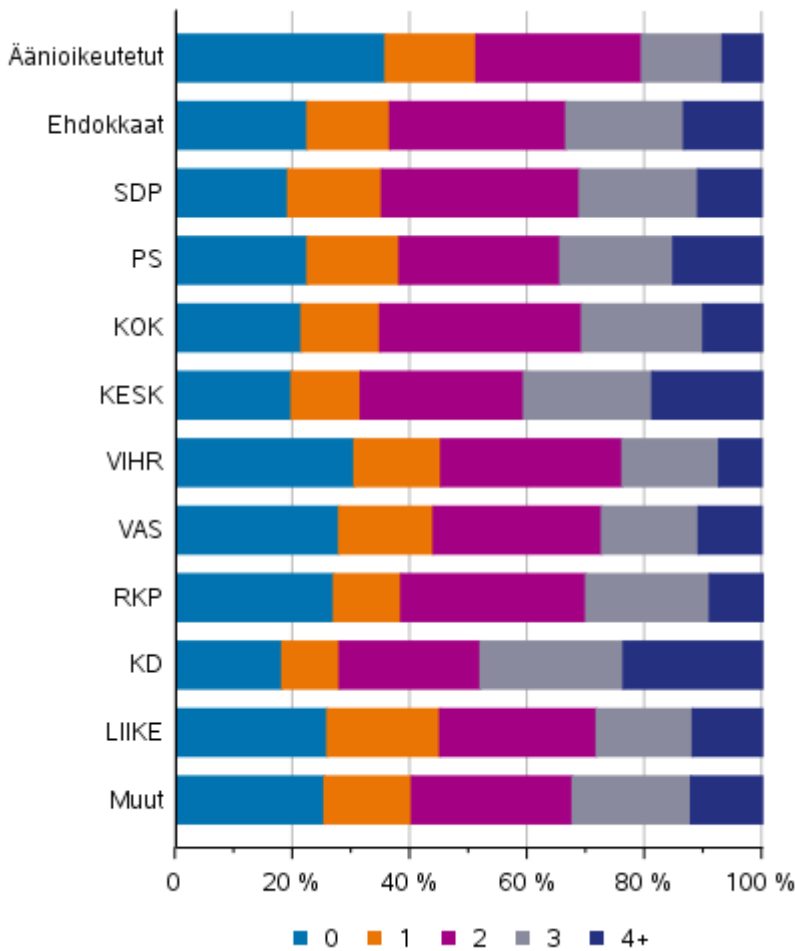
Ehdokkailla lapsia keskimääräistä enemmän

Perheasema ei kerro sitä, kuinka monella ehdokkaalla on tai on ollut omia lapsia, koska vanhemmissa ikäluokissa lapset ovat jo muuttaneet pois kotoa, ja esimerkiksi perheen hajotessa lapset voivat asua toisen vanhemman luona. Asiaa voidaan kuitenkin tarkastella Väestötietojärjestelmään tallennetun lasten lukumäärätiedon perusteella.

Ehdokkailla on lapsia keskimääräistä enemmän. Ehdokkaista noin 78 prosentilla on omia lapsia, äänioikeutetuilla vastaava osuus on 65 prosenttia. Eniten lapsia on Kristillisdemokraateilla, joiden ehdokkaista 24 prosentilla on vähintään neljä lasta, ja Keskustalla, joiden ehdokkaista 19 prosentilla on neljä lasta tai enemmän. Suuret perheet ovat harvinaisimpia Vihreän liiton ehdokkailla (Kuvio 16).

Äänioikeutetuista 36 prosentilla ja ehdokkaista 22 prosentilla ei ole koskaan ollut tai vielä ole omia lapsia. Ehdokkailla lapsettomien osuus vaihtelee Kristillisdemokraattien 18 prosentista Vihreän liiton 30 prosenttiin.

Kuvio 16. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) lasten lukumäärän mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Ehdokkailla on keskimäärin kaksi lasta. Kaikilla äänioikeutetuilla on puolestaan keskimäärin 1,5 lasta. Eniten lapsia on Kristillisdemokraattien ehdokkailla eli 2,5 lasta ja Keskustan ehdokkailla 2,4 lasta. Vähiten Vihreän liiton ehdokkailla 1,6 lasta. Äänioikeutetuilla miehillä on hieman vähemmän lapsia kuin naisilla, mutta ehdokkaissa sukupuolten välillä ei ole eroa. (Taulukko 12)

Taulukko 12. Äänioikeutetut ja ehdokkaat puolueittain lasten lukumäärän (lapsia keskimäärin) mukaan kuntavaaleissa 2021

	Yhteensä	Miehet	Naiset
Äänioikeutetut	1,5	1,4	1,6
Ehdokkaat	2,0	2,0	2,0
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	1,9	1,8	2,1
Perussuomalaiset PS	2,0	1,9	2,2
Kansallinen Kokoomus KOK	1,9	1,9	1,9
Suomen Keskusta KESK	2,4	2,4	2,4
Vihreä liitto VIHR	1,6	1,5	1,6
Vasemmistoliitto VAS	1,7	1,7	1,7
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	1,8	1,8	1,7
Suomen Kristillisdemokraatit KD	2,5	2,5	2,4
Liike Nyt LIIKE	1,8	1,8	1,8
Muut	1,9	1,9	2,0

1.8. Tulotaso

Ehdokkaiden tulotaso korkeampi kuin äänioikeutettujen

Seuraavassa on tarkasteltu äänioikeutettuja ja ehdokkaita käytettävissä olevien rahatulojen mukaan. Tulotiedot ovat viimeksi vahvistetusta verotuksesta vuodelta 2019. Käytettävissä olevilla rahatuloilla tarkoitetaan verojen jälkeisiä rahatuloja, jotka koostuvat työ- ja omaisuustuloista, työhön liittyvistä luontoiseduista sekä tulonsiirroista.

Ehdokkaat ovat korkeammin koulutettuja kuin äänioikeutetut ja heistä on myös suurempi osa työelämässä. Tämä selittää osaksi sen, että myös heidän tulotonsa on korkeampi kuin äänioikeutettujen.

Äänioikeutettujen käytettävissä olevien rahatulojen mediaani vuodelta 2019 oli 22 300 euroa, ehdokkaiden 28 400 euroa. Ehdokkaiden käytettävissä oleva rahatulo on keskimäärin 27 prosenttia suurempi kuin äänioikeutettujen. Käytettävissä olevat rahatulot ovat suurimmat Uudellamaalla niin äänioikeutetuilla (24 900 euroa/vuosi) kuin ehdokkaillakin (31 100 euroa/vuosi). (Taulukko 13)

Euromääräisesti suurin tuloero ehdokkaiden ja äänioikeutettujen välillä on Etelä-Karjalassa, joissa ehdokkaiden käytettävissä olevien rahatulojen mediaani on yli 8 500 euroa korkeampi kuin äänioikeutettujen. Myös Satakunnassa, Etelä-Savossa, Päijät-Hämeessä ja Kanta-Hämeessä ehdokkaiden mediaanitulot ovat yli 7000 euroa suuremmat kuin äänioikeutettujen. Pienimmät tuloerot on Lapissa, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa, alle 6 000 euroa.

Taulukko 13. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa/vuosi) maakunnittain kuntavaaleissa 2021

	Äänioikeutetut			Ehdokkaat		
	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset
MANNER - SUOMI	22 300	24 200	20 800	28 400	29 000	27 700
Uusimaa	24 900	26 900	23 400	31 100	31 900	30 100
Varsinais-Suomi	21 900	23 800	20 400	28 600	29 800	27 500
Satakunta	21 300	23 500	19 600	28 900	29 800	28 000
Kanta-Häme	22 200	24 200	20 600	29 400	29 600	29 000
Pirkanmaa	21 700	23 800	20 200	27 900	29 000	26 400
Päijät-Häme	21 300	23 300	19 800	28 700	29 000	27 700
Kymenlaakso	21 200	23 600	19 300	27 700	28 500	26 500
Etelä-Karjala	20 800	23 000	19 200	29 300	29 800	28 300
Etelä-Savo	20 200	21 500	19 200	27 700	27 900	27 100
Pohjois-Savo	20 900	22 400	19 700	26 800	26 900	26 400
Pohjois-Karjala	19 600	20 700	18 700	25 700	25 800	25 100
Keski-Suomi	20 800	22 700	19 400	26 800	27 200	26 500
Etelä-Pohjanmaa	21 100	22 700	19 700	28 000	28 500	27 500
Pohjanmaa	22 000	24 300	20 100	28 300	29 600	26 800
Keski-Pohjanmaa	21 500	23 700	19 700	27 300	28 100	26 900
Pohjois-Pohjanmaa	21 700	23 500	20 200	27 700	28 300	27 000
Kainuu	20 600	22 000	19 400	27 200	27 600	26 500
Lappi	21 400	22 800	20 300	27 100	27 600	26 700

Suurituloisimmat ehdokkaat Kokoomuksella

Puolueittain ehdokkaiden tulot vaihtelevat Kokoomuksen 33 900:sta Vasemmistoliiton 25 100 euroon. RKP:n ehdokkaiden mediaanitulot ovat 31 500 ja Keskustan 30 000 euroa. Äänioikeutettuihin verrattuna Kokoomuksen ehdokkailla on käytettävissään vuodessa yli 11 000 euroa enemmän kuin äänioikeutetuilla. Vasemmistoliiton ehdokkaat ovat tulotasoltaan lähimpänä äänioikeutettuja. Heidän käytettävissä olevat rahatulonsa vuodessa ovat 28 euroa suuremmat kuin äänioikeutettujen. (Taulukko 14)

Taulukko 14. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden puolueittain käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa vuodessa) kuntavaaleissa 2021

	Yhteensä	Miehet	Naiset
Äänioikeutetut	22 300	24 200	20 800
Ehdokkaat	28 400	29 000	27 700
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	28 700	29 200	28 000
Perussuomalaiset PS	25 400	25 900	23 600
Kansallinen Kokoomus KOK	33 900	35 900	31 800
Suomen Keskusta KESK	30 000	31 300	28 600
Vihreä liitto VIHR	28 700	29 300	28 300
Vasemmistoliitto VAS	25 100	25 100	25 100
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	31 500	33 700	29 400
Suomen Kristillisdemokraatit KD	25 800	26 300	25 200
Liike Nyt LIIKE	29 000	30 000	26 100
Muut	25 200	25 700	24 500

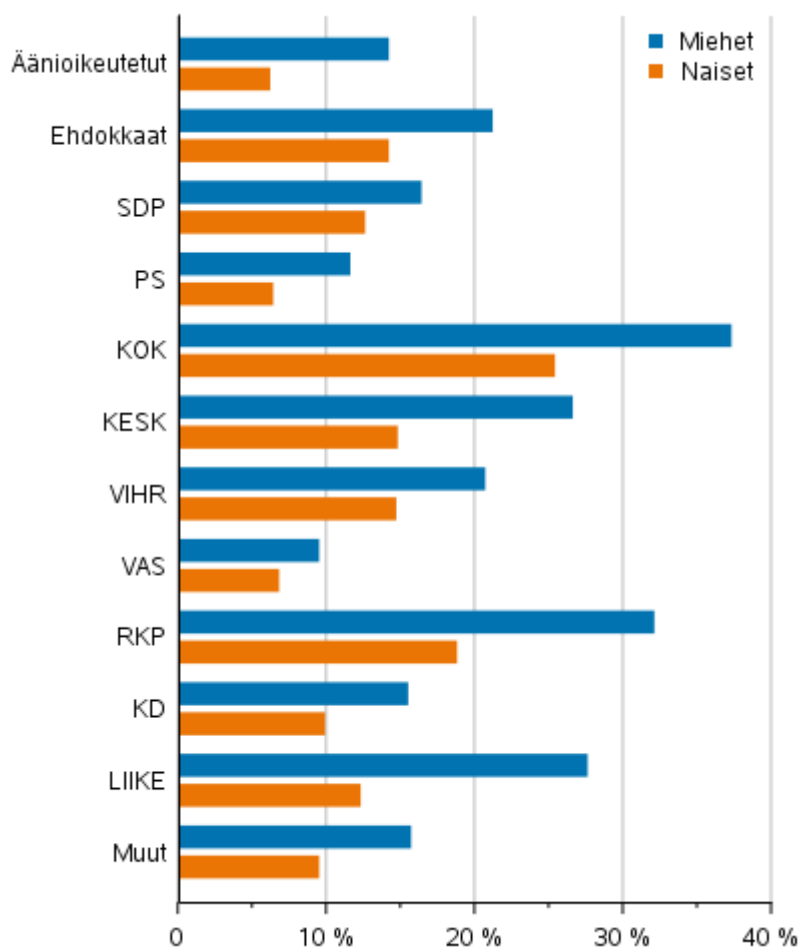
Kun äänioikeutettu väestö järjestetään tulojen mukaan ja jaetaan kymmeneen yhtä suureen osaan, saadaan äänioikeutetun väestön tulokymmenykset. Näistä jokaisessa on hieman alle 440 000 henkilöä.

Äänioikeutetun väestön suurituloisimmalla kymmenesosalla käytettävissä on vähintään 41 400 euroa ja pienituloisimmalla kymmenesosalla korkeintaan 9 400 euroa.

Kaikista ehdokkaista ylimpään tulokymmenykseen kuuluu 18 prosenttia. Ehdokkaista tulojakauman hyvätuloisimmassa päässä ovat Kokoomuksen ja RKP:n ehdokkaat. Kokoomuksen miesehdokkaista 37 prosenttia ja naisehdokkaista 25 prosenttia kuuluu ylimpään tulokymmenykseen. RKP:n ehdokkaista ylimpään tulokymmenykseen kuuluu miehistä noin 32 ja naisista 19 prosenttia. (Kuvio 17)

Niin äänioikeutetuissa kuin ehdokkaissakin naisia on vähemmän ylimmissä tulokymmenyksessä. Suurin sukupuolten välinen ero on Liike Nytin, RKP:n, Kokoomuksen ja Keskustan ehdokkailla. Näissä puolueissa miehiä on yli kymmenen prosenttiyksikköä enemmän ylimmissä tulokymmenyksessä kuin naisia. Pienin ero on Vasemmistoliiton ehdokkailla: miehistä kuuluu ylimpään tulokymmenykseen noin kolme prosenttiyksikköä enemmän kuin naisista.

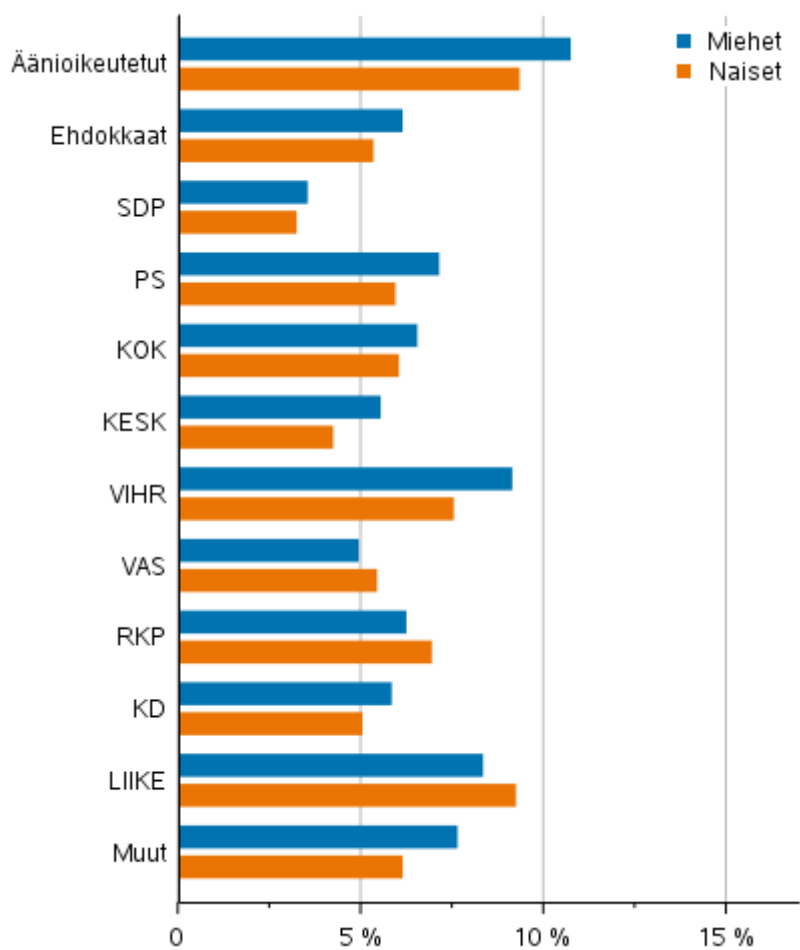
Kuvio 17. Ylimpään tulokymmenykseen kuuluneet ehdokkaat (puolueittain) kuntavaaleissa 2021, % (käytävissä olevat rahatulot)

Ehdokkaista alimpaan tulokymmenykseen sijoittuu hieman alle kuusi prosenttia. Puolueittain tarkasteltuna ehdokkaista eniten alimpaan tulokymmenykseen kuuluu Liike Nytin ja Vihreän liiton ehdokkaista, eli hieman yli kahdeksan prosenttia. Vähiten alimpaan tuloluokkaan puolestaan kuuluu SDP:n ehdokkaita, eli hieman yli kolme prosenttia. (Kuvio 18)

Myös alimmassa tulokymmenyksessä miesten osuus on suurempi kuin naisten sekä äänioikeutetuissa että ehdokkaissa. Vain Vasemmistoliiton, RKP:n ja Liike Nytin naisehdokkaista kuuluu alimpaan tulokymmenykseen suurempi osuus kuin miesehdokkaista. Kuitenkaan erot sukupuolten välillä ei ole niin suuria kuin ylimpään tulokymmenykseen kuuluvien osuuksissa.

Kuvio 18. Alimpaan tulokymmenyksen kuuluneet ehdokkaat (puolueittain) kuntavaaleissa 2021, % (käytettävissä olevat rahatulot)

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ehdokkaiden lukumäärä vaalipiireittäin ja puolueittain kuntavaaleissa 2021

Puolue	Helsinki	Uusi- maa	Varsinais- Suomi	Sata- kunta	Häme	Pirkan- maa	Kaakkois- Suomi	Savo- Karjala	Vaasa	Keski- Suomi	Oulu	Lappi	Yhteensä
SDP	127	925	523	403	471	653	540	599	504	324	345	206	5 620
PS	127	811	570	324	490	538	502	676	629	375	669	242	5 953
KOK	127	1 011	763	328	585	664	567	455	599	263	420	228	6 010
KESK	87	490	598	352	417	382	651	887	893	476	1 182	456	6 871
VIHR	127	728	365	97	207	332	215	152	139	159	207	75	2 803
VAS	127	403	322	208	204	299	156	297	131	172	421	270	3 010
RKP	127	558	153	3	8	2	8	1	513	2	7	3	1 385
KD	110	264	87	75	174	191	172	266	349	124	101	32	1 945
LIIKE	62	107	60	4	31	25	69	64	6	9	32	-	469
LIBE	-	1	4	-	1	13	-	-	3	-	7	-	29
Piraattip.	13	10	5	3	2	9	1	2	5	-	1	2	53
EOP	4	5	-	-	1	11	-	1	-	2	1	-	25
KP	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Femin.p.	29	16	-	-	-	3	1	1	-	3	1	1	55
SIN	17	8	-	4	-	1	19	15	-	4	6	-	74
SKE	-	2	-	-	1	2	-	-	-	3	-	-	8
AP	-	7	1	-	-	3	-	1	-	1	2	1	16
SKP	-	14	11	3	1	19	4	4	-	11	3	7	77
KRIP	20	27	6	-	8	12	2	5	5	5	6	-	96
Muut	59	167	100	12	235	69	91	50	74	58	40	171	1 126
Yhteensä	1 163	5 554	3 569	1 816	2 836	3 228	2 999	3 476	3 850	1 991	3 451	1 694	35 627

Kuntavaalit, laatuseroste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenveto tilaston tietosisällöstä

Tilastokeskus tuottaa kuntavaaleista viralliset tilastot. Tilaston keskeinen sisältö on: puolueiden saamat äänimäärät ja osuudet eroteltuna ennakoäänestyksessä ja varsinaisena vaalipäivänä saatuihin ääniin, puolueiden saamat valtuustopaikat, ehdokkaiden saamat äänimäärät ja -osuudet sekä valittujen valtuutettujen määrä puolueittain, äänioikeutettujen ja äänestäneiden lukumäärä sukupuolen mukaan sekä äänestäneiden lukumäärä sukupuolen mukaan.

Kunnallisvaalit - tilastosivulla esitetään myös analyyskejä ehdokkaiden ja valittujen taustoista, sekä äänestäneistä.

Vuodesta 2004 lähtien tiedot löytyvät myös äänestysalueittain Tilastokeskuksen StatFin-tilastotietokannasta.

1.2 Olennaiset käsitteet

Yleistä

Kuntavaaleissa valitaan valtuutetut kuntien valtuustoihin. Vuoden 2021 alussa on kuntien lukumäärä Manner-Suomessa 293 ja Ahvenanmaan maakunnassa 16. Kuntavaalit toimitetaan vaalivuoden (2021) alussa voimaan astuvan kuntajaon mukaisena (äänestysaluejako on tullut voimaan 1.1.2021, perustuen kuntien 31.8.2020 mennessä Digi- ja väestötietovirastolle ilmoittamiin äänestysaluejakopäätöksiin). **Jos kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan kuntavaalit, ne on toimitettava muutoksen kohteena olevissa kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen.*

Kunnassa valittavien valtuutettujen määrästä päättää valtuusto (Kuntalaki 410/2015 16§). Asukasluku määräytyy väestötietojärjestelmässä vaalivuotta edeltävän marraskuun 30 päivän päättyessä olevien tietojen mukaan.

Vaalilainsäädäntö

Ensimmäinen kunnallisvaaleja koskeva laki annettiin vuonna 1917. Vuonna 1998 tehdyllä vaalilainsäädännön muutoksella koottiin kaikkia vaaleja koskevat säännökset yhteen lakiin, vaalilakiin (714/1998), joka tuli voimaan 8.10.1998. Kunnallisvaaleja koskevat säännökset sisältyvät tähän ja kuntalakiin 410/2015.

Vaalilain muutos (563/2015) tuli voimaan 1.6.2015, jolloin vaalien nimi muutettiin muotoon kuntavaalit, vaalien toimitusaika muuttui lokakuusta huhtikuulle. Kuntavaalit toimitetaan joka neljäs vuosi huhtikuun kolmantena sunnuntaina. Jos kolmas sunnuntai osuu pääsiäispäiväksi tai sen jälkeiseksi sunnuntaiksi, vaalipäivä siirtyy pääsiäispäivää edeltäväksi sunnuntaiksi (Vaalilaki 563/2015 144§).

Ahvenanmaan maakunnan kunnissa vaalit (www.val.ax) toimitetaan myös joka neljäs vuosi, mutta eri aikaan kuin Manner-Suomessa (seuraavan kerran lokakuussa 2023).

Vaalit toimitetaan voimassa olevan vaalilain mukaisesti (ajantasainen vaalilaki <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>) tarkemmin Oikeusministeriön verkkosivuilla www.vaalit.fi ja www.finlex.fi, vaalilaki (714/1998). Mahdollisuus äänestää ennakkoon ulkomailta kunnallisvaaleissa oli ensimmäistä kertaa vuonna 2000.

Vaalilain muutos (939/2017), jossa mahdollistettiin kirjeäänestys ulkosuomalaisille ja muille vaalien ajan ulkomailta oleville, vahvistettiin 14.12.2017 ja se tuli voimaan 1.11.2018. Kirjeäänestystä käytettiin ensimmäistä kertaa vuoden 2019 eduskuntavaaleissa ja sen jälkeen vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa. Hallituksen esitys laiksi vaalilain muuttamisesta (HE 101/2017 vp).

Vaalilain muutos (1223/2018) sisälsi eräitä teknisluonteisia uudistuksia, mm. äänestysaluejakoa koskevien päätösten aikataulumuutoksen ja mahdollisuuden lähettää äänioikeutetuille äänioikeusilmoitus (ilmoituskortti) sähköisessä muodossa;

Vaalilain muutos (1132/2019) liittyi Digi- ja väestötietoviraston (DVV) perustamiseen 1.1.2020.

Koronaviruspandemiaan (COVID-19) liittyvien terveysturvallisuusriskien vuoksi kuntavaalien 2021 siirtämisestä tiedotettiin 6.3.2021.

Kuntavaalien siirtäminen edellytti vaalilain muutoksen (HE 33/2021, PeVM 4/2021, EV 31/2021), laki vuoden 2021 kuntavaalien siirtämisestä 256/2021 vahvistettiin 29.3.2021.

Vaalien toimittamisen keskeiset periaatteet

Kaikki Suomen vaalit toimitetaan noudattaen seuraavia periaatteita:

- **Vaalit ovat välittömät.** Valitsijat (äänioikeutetut) äänestävät suoraan niitä henkilöitä, jotka he tahtovat saada valituiksi.
- **Vaalit ovat suhteelliset.** Suhteellisissa vaaleissa jokainen puolue (tai muu ryhmittymä) saa sen määrän valittuja edustajia kuin mitä sen vaaleissa saama äänimäärä suhteessa muihin ryhmittymiin edellyttää (ei presidentinvaalit).
- **Vaalit ovat salaiset.** Vaalisalaisuudella tarkoitetaan, etteivät vaaliviranomaiset eivätkä muutkaan saa tietää, ketä äänestäjä on äänestänyt, vai onko hän jättänyt tyhjän äänestyslipun. Sensijaan tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan, ei kuulu vaalisalaisuuden piiriin.
- **Vaaleissa on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus.** Yleisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että äänioikeus on riippuvainen vain sellaisista edellytyksistä, jotka kansalaisella yleensä on. Yhtäläisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että jokaisella äänioikeutetulla on yhtäläinen äänioikeus vaikuttaa vaalin tulokseen. Yleisissä vaaleissa kullakin on yksi ääni.
- **Kunkin äänestäjän on äänestettävä itse.** Äänioikeutta ei saa käyttää valtuusmiehen eli asiamiehen kautta.
- **Äänestämisen on tapahduttava vaaliviranomaisen edessä.** Poikkeuksena kirjeäänestys, joka ei tapahdu vaaliviranomaisen edessä. Kirjeäänestyksessä äänestäjän tulee hankkia kaksi todistajaa, jotka allekirjoittajat todistuksen siitä, että äänestys on tapahtunut vaalisalaisuus säilyttäen ja vaalivapautta kunnioittaen.
- Suomen vaalijärjestelmä on henkilö- ja puoluevaalin yhdistelmä, jossa samalla yhdellä numerolla äänestetään sekä puoluetta että henkilöä (ei presidentinvaalit).

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Äänioikeus

Kuntavaaleissa äänioikeutettu on:

jokainen viimeistään vaalipäivänä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka on

1. Suomen tai muun EU:n jäsenvaltion kansalainen taikka Islannin ja Norjan kansalainen ja jonka kotikunta kyseinen kunta on (23.4.2021) 51. päivänä ennen vaalipäivää; tai
2. muun valtion kansalainen, jonka kotikunta kyseinen kunta on (23.4.2021) 51. päivänä ennen vaalipäivää ja jolla on ollut yhtäjaksoisesti kotikunta Suomessa kahden vuoden ajan laskettuna (23.4.2021) 51. päivästä alkaen ennen vaalipäivää.
3. EU:n tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevalla ja tällaisen henkilön perheenjäsenellä ja jolla on asuinpaikka kyseisessä kunnassa (23.4.2021) 51. päivänä ennen vaalipäivää edellyttäen, että hänen tietonsa on talletettu hänen pyynnöstään väestötietojärjestelmään ja kirjallisesti ilmoittanut Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään (22.4.2021) 52. päivänä ennen vaalipäivää haluavansa käyttää äänioikeutta kuntavaaleissa.

Vaalilain muutos (939/2017), jossa mahdollistetaan kirjeäänestys ulkosuomalaisille (*huom. ei äänioikeutta kuntavaaleissa*) ja muille vaalien ajan ulkomailla oleville tuli voimaan 1.11.2018. Kirjeäänestystä käytettiin ensimmäistä kertaa vuoden 2019 eduskuntavaaleissa ja sen jälkeen vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa.

Vaalikelpoisuus ja ehdokasasettelu

Vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen eli kelpoinen ehdokkaaksi kuntavaaleissa on henkilö,

1. jonka kotikunta kyseinen kunta on,
2. jolla on jossakin kunnassa äänioikeus kuntavaaleissa ja
3. jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi

Vaalikelpoisuuden rajoituksista säädetään kuntalain 72§:ssä.

Vaalikelpoisuus määräytyy lähtökohtaisesti samassa aikataulussa kuin henkilön äänioikeuskuntakin eli väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää (vuoden 2021 kuntavaaleissa perjantaina 23.4.2021) olevien tietojen mukaan. Jos henkilö kuitenkin muuttaa kotikuntaansa kyseisen päivämäärän jälkeen, hänen vaalikelpoisuutensa seuraa mukana.

Ehdokkaan vaalikelpoisuuden määräytymiselle ei ole lainsäädännössä säädetty selvää ajankohtaa, mutta käytännössä ehdokkaan kotikunnan tulee olla selvä viimeistään 32. päivänä ennen vaalipäivää (vuoden 2021 kuntavaaleissa perjantaina 14.5.2021 *helatorstai 13.5.2021), jolloin keskusvaalilautakunnat käsittelevät ja ratkaisevat ehdokashakemuksiin tehdyt täydennykset. Ehdokkaiden kotikuntaa koskevat ratkaisut tehdään väestötietojärjestelmässä olevin tietojen perusteella.

Ehdokasasettelu

Ehdokkaita kuntavaaleissa voivat asettaa

1. puolerekisterissä olevat puolueet
2. äänioikeutettujen perustamat valitsijayhdistykset

Kukin puolue voi asettaa kunnassa enintään valittavien valtuutettujen puolitoistakertaisen määrän ehdokkaita. Jos kunnassa valitaan esimerkiksi 27 valtuutettua, puolueella voi olla enintään 40 ehdokasta. Puolueet voivat muodostaa keskenään vaaliliittoja. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokkaiden yhteismäärä saa kuitenkin olla enintään sama kuin yksittäisen puolueen ehdokkaiden enimmäismäärä.

Valitsijayhdistyksen yhden ehdokkaan asettamiseksi voi perustaa vähintään 10 asianomaisessa kunnassa äänioikeutettua henkilöä. Kunnassa, jossa asukasluku on vaalivuotta edeltävän marraskuun lopussa enintään 1 500, valitsijayhdistyksen voi perustaa vähintään kolme äänioikeutettua. Jos kunnan asukasluku on 1 501 - 2 000, valitsijayhdistyksen voi perustaa vähintään viisi äänioikeutettua. Valitsijayhdistykset voivat puolestaan muodostaa yhteislistoja, joissa kussakin voi olla enintään valittavien valtuutettujen puolitoistakertainen määrä ehdokkaita.

Puolueen ja valitsijayhdistyksen tulee toimittaa ehdokaslistansa (ehdokashakemuksensa) kunnan keskusvaalilautakunnalle 40. päivänä ennen vaaleja (**viimeistään 9.3.2021** ennen kello 16, **voi täydentää vielä 4.5.2021 asti.**) Samaan määräaikaan mennessä keskusvaalilautakunnalle on toimitettava myös ilmoitukset vaaliliitoista ja yhteislistoista.

Kunkin kunnan keskusvaalilautakunta julkaisee viimeistään 1.3.2021 (****48. päivänä ennen vaalipäivää) kuulutuksen, jossa ilmoitetaan, kenelle, minä päivinä ja kellonaikoina sekä missä paikassa ehdokashakemuksia ja ilmoituksia otetaan vastaan.

Kunnan keskusvaalilautakunta tutkii ehdokaslistat, erityisesti sen, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia ja vahvistaa ehdokasasettelun 31. päivänä ennen vaalipäivää (**14.5.2021**). Keskusvaalilautakunta laatii ehdokaslistojen yhdistelmän, johon otetaan arvotussa järjestyksessä kaikkien puolueiden, valitsijayhdistysten ja yhteislistojen ehdokkaat. Jokaisesta ehdokkaasta on yhdistelmässä seuraavat tiedot: järjestysnumero (alkaen numerosta 2), nimi sekä arvo, ammatti tai toimi. Ehdokaslistojen yhdistelmä on nähtävillä mm äänestyskopissa.

Kunnassa valittavien valtuutettujen lukumäärä vaihtelee kunnan asukasluvun mukaan (vaalivuotta edeltävän vuoden marraskuun 30 päivän päättyessä oleva tieto).

Kuntalaki 410/2015 16§

”Jollei valtuusto tee päätöstä valtuutettujen lukumäärästä, valtuutettuja valitaan laissa säädetty vähimmäismäärä. Valtuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava oikeusministeriölle vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Valtuuston päätös valtuutettujen määrästä voidaan panna täytäntöön ennen kuin sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos hallintotuomioistuin kieltää täytäntöönpanon.”

Kuntalain 410/2015 16§:n mukaan valtuutettuja on valittava kuitenkin vähintään seuraavasti:

Valtuutettujen lukumäärä kunnan asukasluvun mukaan

Asukasluku	Valtuutettuja vähintään
enintään 5 000	13
5 001 - 20 000	27
20 001 - 50 000	43
50 001 - 100 000	51
100 001 - 250 000	59
250 001 - 500 000	67
yli 500 000	79

Äänioikeusrekisteri

Digi- ja väestötietovirasto laatii äänioikeutetuista rekisterin (äänioikeusrekisteri) 46. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri perustetaan niiden tietojen perusteella, jotka olivat väestötietojärjestelmässä 23.4.2021.

Äänioikeusrekisteri on julkisesti nähtävillä maistraateissa 41. päivästä ennen vaalipäivää alkaen (eli 3.5.2021 lukien). Jokaiselle rekisteriin otetulle postitetaan lisäksi viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää (20.5.2021) ilmoitus äänioikeudesta (ilmoituskortti), jossa mainitaan mm. vaalipäivä, ennakkoäänestyspäivät, äänioikeutetun äänestyspaikan osoite sekä vaaliviranomaisen yhteystiedot. Äänioikeusrekisteristä tulostetaan myöhemmin vaaliluettelot vaalipäivän äänestyspaikoille. Äänioikeusrekisteriä koskevat oikaisuvaatimukset tulee tehdä maistraateille viimeistään 16. päivänä (28.5.2021) ennen vaalipäivää, Digi- ja väestötietovirasto ratkaisee oikaisuvaatimukset viimeistään 25.5.2021.

Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä ennen vaalipäivää eli tiistaina 25.5.2021 kello 12.

Äänestäminen

Äänioikeutettu voi äänestää joko 1) ennakkoäänestysaikana tai 2) vaalipäivänä sunnuntaina (13.6.2021).

Kotimaan ennakkoäänestys toimitetaan (26.5.-8.6.2021) yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa, laitoksissa ja kotiaänestyksenä tietyin edellytyksin. Kotimaan yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja ovat kunnan määräämät virastot, postikonttorit ja muut paikat. Ulkomaan ennakkoäänestys toimitetaan (2.6.–5.6.2021) Suomen edustustoissa ja niiden toimipaikoissa sekä suomalaisissa laivoissa (voidaan aloittaa jo 25.5.2021). Ulkomaan yleisinä ennakkoäänestyspaikkoina ovat valtioneuvoston asetuksella määrätyt Suomen edustustot ja niiden toimipaikat. Jokainen äänioikeutettu saa äänestää ennakolta kotimaan yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa ja ulkomailla Suomen edustustoissa. Edustustoissa voi äänestää kuka tahansa kuntavaaleissa äänioikeutettu riippumatta siitä, missä maassa tai missä kunnassa hän asuu. Edustustoissa voivat siten äänestää esimerkiksi lomamatkalla tai työkomennuksella ulkomailla olevat äänioikeutetut.

Vaalipäivän äänestyksessä äänioikeutettu voi äänestää vain oman äänestysalueensa äänestyspaikassa. Äänestäjän ei tarvitse esittää erityistä syytä ennakkoäänestykselle, vaan hän voi vapaasti valita ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen välillä.

Äänestysprosentti = äänestäneiden osuus äänioikeutetuista

Kunnallisvaalien tuloksen laskenta

Ennakkoäänten laskenta

Ennakkoäänten laskenta alkaa pääsääntöisesti varsinaisena vaalipäivänä, klo 15. Suurissa vaalipiireissä voidaan alkamisaikaa aikaistaa, kuitenkin niin että aikaisin mahdollinen aika on klo 12. Ennakkoäänien laskennan tulos pyritään saamaan valmiiksi klo 20:een mennessä, mistä alkaen niistä saadaan julkistaa ennakkotietoja.

Vaalipäivän äänten laskenta

Heti kun vaalihuoneistot kello 20 ovat sulkeutuneet, vaalilautakunnat aloittavat vaalipäivänä annettujen äänten alustavan laskennan. Vaalilautakunta avaa vaaliuurnan, laskee siinä olevat äänestysliput ja merkitsee kullekin ehdokkaalle annetut äänimäärät erityiseen vaalipöytäkirjaan. Heti tämän jälkeen vaalilautakunta ilmoittaa kunnan keskusvaalilautakunnalle ehdokkaiden saamat äänimäärät eli vaalien tuloksen kyseisessä äänestysalueessa. Kunnan keskusvaalilautakunta puolestaan välittää tulokset oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän keskitettyyn laskentajärjestelmään. Lopuksi vaalilautakunta sinetöi äänestysliput pakettiin ja toimittaa ne ennen maanantaiaamua kello 9 keskusvaalilautakunnalle.

Vaalien tuloksen määräytyminen

Vaalien tuloksen määräytymisessä käytetään ns. d'Hondt'n laskentamenetelmää, jonka mukaan laskennan ensimmäisessä vaiheessa lasketaan kunkin ryhmittymän eli

- vaaliliitton kuulumattoman (yksittäisen) puolueen,
- vaaliliiton,
- yhteislistan sekä
- yhteislistaan kuulumattoman valitsijajhdistyksen

saama kokonaisäänimäärä. Vaaliliitossa olevia puolueita kohdellaan siis yhtenä ryhmittymänä, samoin yhteislistaan kuulumattomia valitsijajhdistyksiä. Laskennan toisessa vaiheessa asetetaan kussakin ryhmittymässä ehdokkaat paremmuusjärjestykseen heidän saamiensa äänimäärien perusteella. Kolmannessa vaiheessa annetaan kullekin ehdokkaalle vertausluvut siten, että ryhmittymän eniten ääniä saanut ehdokas saa vertauslukuun ryhmittymän koko äänimäärän, toiseksi eniten ääniä saanut ehdokas puolet ryhmittymän äänimäärästä, kolmanneksi tullut ehdokas kolmanneksen, neljänneksi tullut ehdokas neljänneksen ja niin edelleen.

Lopuksi kunnan kaikki ehdokkaat asetetaan vertauslukujen mukaiseen paremmuusjärjestykseen ja tästä listasta valitaan valtuutetuksi niin monta ehdokasta kuin kunnassa valitaan valtuutettuja.

Tiedottaminen vaalien alustavasta tuloksesta

Vaalien alustava tulos selviää jo vaalipäivän iltana. Vaalihuoneistojen sulkeuduttua kello 20 vaalitietojärjestelmään siirretty ennakkoäänestyksen tulos annetaan julkisuuteen. Sen jälkeen vaalitietojärjestelmään siirretään vaalilautakuntien alustavat laskelmat sitä mukaan kuin ne vaalipäivän iltana valmistuvat. Yleensä alustava tulos on kokonaisuudessaan selvillä viimeistään kello 23.

Tarkastuslaskenta ja vaalien tuloksen vahvistaminen

Vaalipiirilautakunnat aloittavat äänestyslippujen tarkastuslaskennan vaalipäivän jälkeisenä maanantaina kello 9. Tarkastuslaskennan tulos tulee olla valmis seuraavana **keskiviikkona 16.6.2021** kello 18, jolloin vaalipiirilautakunnat vahvistavat vaalien lopullisen tuloksen vaalipiireissä.

Vuoden 2021 valittavien valtuustojen toimikausi alkaa 1.9.2021 ja kestää vuoden 2025 toukokuun loppuun.

Vaalipiiri- ja kuntamuutokset sekä kuntaliitokset

Eri vuosien vaaleja koskevat vaalipiiri- ja kuntamuutokset sekä kuntaliitokset on esitetty internetissä Luokitukset-osiossa (Kunnallisvaalit kotisivulla).

Kunnat on sijoitettu vaalipiireihin voimassa olevan vaalipiirijaon mukaan. Vuoden 2021 alussa kuntien lukumäärä on Manner-Suomessa 293 ja Ahvenanmaalla 16.

Tilastossa on käytetty voimassa olevaa tilastollista kuntaryhmitystä (Tilastokeskus, kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot). Kuntavaalit toimitetaan vaalivuoden (2021) alussa voimaan astuvan kuntajaon mukaisena (äänestysaluejako on tullut voimaan 1.1.2021).

*Kuntarakennelain (1698/2009) 23 §:n 1 momentin mukaan kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitettavat kuntavaalit toimitetaan uutta kuntajakoa noudattaen. Tämä koskee siis niitä kuntajaon muutoksia, jotka tulevat voimaan 1.1.2022. Hallituksen esityksen /HE 268/2014 v.p.) perusteluiden mukaan valtioneuvoston tulee näissä tapauksissa tehdä kuntajaon muutosta koskeva päätös viimeistään vaalivuotta edeltävän vuoden (siis vuoden 2020) loppuun mennessä.

Vuoden 2021 alussa Honkajoen (099) kunta liittyi Kankaanpään kaupunkiin (214), vaalipiiri pysyi ennallaan Satakunta (04). Nurmes (541) ja Valtimo (911) yhdistyivät Nurmekseksi (541) vuoden 2020 alussa, vaalipiiri pysyi ennallaan Savo-Karjala (09).

Vuoden 2021 alussa viisi kuntaa vaihtoi maakuntaa:

Kuhmoinen (291) siirtyi Keski-Suomesta Pirkanmaalle – *vaalipiiri vaihtui Keski-Suomesta (11) Pirkanmaan vaalipiiriin (07)*

Iitti (142) Kymenlaaksosta Päijät-Hämeeseen – *vaalipiiri vaihtui Kaakkois-Suomesta (08) Hämeen vaalipiiriin (06)*

Joroinen (171) Etelä-Savosta Pohjois-Savoon – *vaalipiiri vaihtui Kaakkois-Suomesta (08) Savo-Karjalan vaalipiiriin (09)*

Heinävesi Etelä-Savosta Pohjois-Karjalaan – *vaalipiiri vaihtui Kaakkois-Suomesta (08) Savo-Karjalan vaalipiiriin (09)*

Isokyrö Pohjanmaalta Etelä-Pohjanmaalle

Tilastollisessa kuntaryhmityksessä kunnat jaetaan taajamaväestön osuuden ja suurimman taajaman väkiluvun perusteella kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin sekä maaseutumaisiin kuntiin.

Luokitus perustuu kerran vuodessa tehtävään taajamarajaukseen ja siitä saatavaan tietoon taajamaväestöstä.

Taajamakäsite: Taajama on rakennustihentymä, jossa on vähintään 200 asukasta. Taajaman määrittely perustuu Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) paikkatietomenetelmillä tekemiin määritelmiin, joissa on käytetty Tilastokeskuksen 250m x 250m – ruutuaineiston rakennus- ja väestötietoja.

1. Kaupunkimaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000.
2. Taajaan asuttuja kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000.
3. Maaseutumaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Käytetyt luokitukset

Tilastokeskuksen kuntaluokitus, vaalipiiri, kunta, äänestysalue, puolue (puolurekisteriin merkityt), ehdokkaiden ja valittujen ikä, asuinmaa.

Kuntavaaleissa 2021 asettivat ehdokkaita seuraavat rekisteröidyt puolueet (19/21):

- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)
- Suomen Keskusta (KESK)
- Kansallinen Kokoomus (KOK)
- Suomen ruotsalainen kansanpuolue (RKP)
- Suomen Kristillisdemokraatit (KD)
- Vihreä liitto (VIHR)
- Vasemmistoliitto (VAS)
- Perussuomalaiset (PS)
- Liberaalipuolue – Vapaus valita (LIBE)
- Piraattipuolue (Piraattip.)
- Eläinoikeuspuolue (EOP)
- Kansalaispuolue (KP)
- Feministinen puolue (Femin.p.)
- Sininen tulevaisuus (SIN)
- Suomen Kansa Ensin (SKE)
- Liike Nyt (LIIKE)
- Avoin puolue (AP)
- Suomen Kommunistinen Puolue (SKP)
- Kristallipuolue (KRIP)

Tietojenkeruumenetelmät ja tietolähde

Tilastokeskus saa vaalien perusaineiston oikeusministeriön vaalitietojärjestelmästä, jonka teknisen toteuttamisen hoitaa Tieto Oyj.

1.3 Lait, asetukset ja suositukset

Tilastolain (280/2004 muut 361/2013) mukaan valtion tilastotoimen tehtävänä on huolehtia yhteiskuntaolojen ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laatimisesta yleistä käyttöä varten. Laki Tilastokeskuksesta (24.1.1992/48) osoittaa tehtävän kuuluvan Tilastokeskukselle.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisuaineistoon. Tilaston perusaineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään, joka koostuu viidestä osajärjestelmästä. Näitä ovat:

1. Pohjatietojärjestelmä, jossa ovat tiedot mm. vaalipiiri-, kunta-, äänestysaluejaoista, vaaliviranomaisista sekä äänestyspaikoista (äänestyspaikkarekisteri, jossa ovat tiedot yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista);;
2. Puolue- ja ehdokastietojärjestelmä (ehdokasrekisteri), johon merkitään ehdokkaasta seuraavat tiedot: nimi, ehdokasnumero, ammatti, kotikunta, puolue/valitsijayhdistys (jonka ehdokkaan hän on) sekä henkilötunnus (14.5.2021). Ehdokastietojärjestelmä sisältää myös puolurekisterin;
3. Äänioikeusjärjestelmä (äänioikeusrekisteri), johon Digi- ja väestötietovirasto poimii tiedot äänioikeutetuista 46. päivänä (23.4.2021) ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri perustetaan kutakin vaalia varten erikseen. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä (23.4.2021) ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä (25.5.2021) ennen vaalipäivää kello 12. Äänioikeusrekisteri on käytössä ennakoäänestyspaikoissa ja jokaisen ennakkoon äänestävän äänestämisestä tehdään siihen merkintä. Ennakoäänestyksen jälkeen rekisteristä tulostetaan vaaliluettelot vaalipäivän äänestyspaikoille. Äänioikeusrekisteriä voidaan kuitenkin käyttää myös vaalipäivän äänestyspaikalla vaaliluetteloiden sijasta. Vaalien jälkeen äänioikeusrekisterin tiedot hävitetään;;
4. Keskitetty tuloslaskentajärjestelmä, johon vaalipiirilautakunnat ja kuntien keskusvaalilautakunnat toimittavat vaalien tulostiedot;
5. Tulospalvelujärjestelmä (tilasto- ja tietopalvelujärjestelmä), jonka avulla vaalien tulostiedot ja muut tilastotiedot välitetään tiedotusvälineille ja Tilastokeskukselle.

Tilastokeskuksen vaalitietojärjestelmä koostuu neljästä vaalitiedostosta, joita ovat: aluetiedosto, puoluetiedosto, ehdokastiedosto ja ehdokasrekisteri.

Ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi

Vaalitilastojen yhteydessä tuotetaan myös tausta-analyysi äänioikeutettujen, puolueiden asettamien ehdokkaiden ja valittujen osalta. Äänioikeutettujen henkilöperusjoukko perustuu äänioikeusrekisteriin (tiedot poimittu 23.4.2021 väestötietojärjestelmästä) ja ehdokkaat Oikeusministeriön ehdokasrekisteriin. Näihin rekistereihin yhdistetyt henkilöiden taustatiedot perustuvat Tilastokeskuksen tilastoaineistoihin, mm. väestö-, perhe- ja työssäkäyntitilastoihin ja tutkintorekisteriin. Äänioikeutetuista tarkastelussa ovat mukana vain Suomessa asuvat äänioikeutetut.

Analyysissä on kuvattu äänioikeutettuja, ehdokkaita ja valittuja kunnanvaltuutettuja tiettyjen muuttujien suhteen. Taustatiedot ovat yleensä vuosilta 2018-2020. Tätä uudempia tietoja ei ole ollut käytettävissä. Henkilön ikä on ikä vaalipäivänä kokonaisina vuosina.

Seuraavassa on kuvattu analyysissä käytetyt taustamuuttujat.

Vaalipiiri

Analyysissä käytetty vaalipiiri on ehdokkailla se vaalipiiri, jossa henkilö on ehdokkaana. Äänioikeutetuilla vaalipiiritieto perustuu 51 päivää ennen vaalipäivää poimittuun tietoon henkilön asuinkunnasta Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmässä.

Ulkomaalaistausta

Ulkomaalaistaustaisuutta on tarkasteltu kahden eri muuttujan avulla eli henkilön kielen tai syntyperän mukaan. Kielen mukaan ulkomaalaistaustaisiksi on luokiteltu ne henkilöt, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Syntyperän mukaan ulkomaalaistaustaisina pidetään henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Tieto on vuodelta 2020.

Pääasiallinen toiminta

Pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan kuuluviin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Nämä ryhmät voidaan edelleen jakaa alaryhmiin. Luokitus perustuu tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla. Tiedot pääasiallisesta toiminnasta perustuvat eri rekistereistä saatuihin tietoihin.

Pääasiallisen toiminnan mukainen luokitus on seuraava:

- työlliset
- työttömät
- 0–14-vuotiaat
- opiskelijat, koululaiset
- eläkeläiset
- varusmiehet, siviilipalvelusmiehet
- muut työvoiman ulkopuolella olevat

Analyysissä käytetty tieto kuvaa henkilön toimintaa vuoden 2019 viimeisellä viikolla.

Perheasema

Tässä analyysissä väestö on jaoteltu perheaseman mukaan seuraaviin luokkiin

- avio- /avoperheen vanhempi
- yksinhuoltaja
- lapseton pari
- yksin asuva
- kotona asuva lapsi
- muu

Avio-/avoperheen vanhempiin luetaan kaikki avio- tai avoliitossa olevat sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla asuu kotona myös omia ja/tai puolison lapsia. Lapsettomia pareja ovat avio-/avoliitossa sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla ei ole lapsia. Kotona asuviksi lapsiksi on määritelty omien/oman tai ottovanhempiensa/vanhempansa kanssa asuvat lapsen asemassa olevat henkilöt. Ryhmä ”Muu” sisältää ne perheettömät, jotka asuvat yhdessä muiden henkilöiden kanssa (esimerkiksi lapsensa perheen kanssa asuva yksinäinen äiti/isä), asunnottomat ja laitosväestö. Yksin asuvat perheettömät ovat luokassa ”Yksin asuva”.

Tieto henkilön perheasemasta on vuodelta 2020.

Lasten lukumäärä

Analyysissä on käytetty lasten lukumääränä henkilön biologisten ja adoptoitujen lasten lukumäärää. Tieto on vuodelta 2020.

Koulutusaste

Perusasteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta korkeintaan 9 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. kansa-, keski- ja peruskoulun tutkinnot.

Toisen asteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta 12 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. ylioppilastutkinnot sekä 3-vuotisia ammatillisia perustutkintoja, jotka myös antavat yleisen jatko-opintokelpoisuuden ammattikorkeakouluun ja yliopistoon.

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot ovat ammatillista lisäkoulutusta. Ne on tässä tarkastelussa sisällytetty samaan luokkaan toisen asteen tutkintojen kanssa.

Alimman korkea-asteen koulutus kestää 2–3 vuotta keskiasteen jälkeen. Tällaisia koulutuksia ovat esimerkiksi teknikon, merkonomien ja sellaiset sairaanhoitajan tutkinnot, jotka on suoritettu opistoissa ennen ammattikorkeakoulu-uudistusta.

Alemman korkeakoulututkinnon suorittaminen vaatii 3-4 vuotta päätoimista opiskelua toisen asteen koulutuksen jälkeen. Alemmaan korkeakouluasteeseen luetaan esim. ammattikorkeakoulututkinnot ja alemmat korkeakoulututkinnot.

Ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon suorittaminen vaatii pääsääntöisesti 5-6 vuotta päätoimista opiskelua keskiasteen jälkeen. Ylempään korkeakouluasteeseen luetaan esimerkiksi ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot, maisteritutkinnot ja lääkäreiden erikoistumistutkinnot.

Tutkijakoulutusasteen tutkinnon suorittaminen edellyttää itsenäisen ja julkaisukelpoisen tutkimustyön tai väitöskirjan tekemistä. Tutkinnot ovat tieteellisiä lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja.

Tiedot henkilön koulutuksesta saadaan Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä. Analyysissä käytetyt tiedot ovat vuodelta 2019.

Käytettävissä olevat rahatulot

Käytettävissä olevat rahatulot sisältävät rahamääräiset tuloerät ja työsuhteeseen liittyvät luontoisedut. Rahatuloihin eivät sisälly laskennalliset tuloerät, joista tärkein on laskennallinen asuntotulo. Kun bruttorahatuloista vähennetään maksetut tulonsiirrot, jäljelle jäävä tulo on käytettävissä oleva rahatulo.

Tieto on vuodelta 2019.

Mediaanitulo

Kun tulonsaajat asetetaan tulojen mukaan suuruusjärjestykseen, mediaanitulo on keskimmäisen tulonsaajan tulo. Keskimmäisen tulonsaajan kummallekin puolelle jää yhtä monta tulonsaajaa. Mediaani ei ole yhtä herkkä poikkeaville äärihavainnoille kuin aritmeettinen keskiarvo.

Kaksoiskansalaisuus

Henkilöllä voi olla useamman maan kansalaisuus (kansalaisuuslaki 2003/359 ja kansalaisuusasetus 1985/699). Jos henkilöllä on kahden maan kansalaisuus, joista toinen on Suomen, hän on tilastoissa Suomen kansalaisena. Jos Suomessa asuvalla ulkomaan kansalaisella on useita ulkomaiden kansalaisuuksia, hän on rekisterissä ja tilastoissa sen maan kansalaisena, jonka passilla hän on maahan tullut. Kansalaisuus on sama kuin passin myöntämismaa. Henkilöllä voi olla useita kansalaisuuksia tai ei lainkaan kansalaisuutta. Kansalaisuudeksi hyväksytään myös muukalaispassin omistaminen.

Valtionveronalaiset tulot

Eräin poikkeuksin kaikki rahana tai rahanarvoisena etuutena saatu tulo on veronalaista. Veronalaisia eivät ole mm. eräät sosiaaliavustukset, päivärahat ja korvaukset. Tällaisia ovat esimerkiksi lapsilisät, asumistuet ja toimeentulotuki. Veronalaisia eivät myöskään ole mm. julkisyhteisöiltä saadut stipendit ja apurahat.

Ammatti

Ammattia on tarkasteltu Ammattiluokitus 2010 avulla, jolla kuvataan yhteiskunnan ammattirakennetta.

Tieto on vuodelta 2018.

Sosioekonominen asema

Sosioekonomisella asemalla tarkoitetaan henkilön asemaa yhteiskunnassa. Sosioekonomisen aseman muodostaminen henkilölle perustuu tietoihin henkilön pääasiallisesta toiminnasta, ammatista, ammattiasemasta sekä toimialasta.

Käytetty sosioekonomisen aseman luokitus on seuraava:

- Yrittäjät
- Maa- ja metsätalousyrittäjät
- Yrittäjät, ei maa- ja metsätalous
- Ylemmät toimihenkilöt
- Alemmat toimihenkilöt
- Työntekijät
- Tunteaton

Tieto on vuodelta 2018.

Työnantajasektori

Työnantajasektoriluokitus kuvaa työpaikan omistajuutta ja yritysmuotoa. Sen avulla voidaan tehdä jako mm. julkisen ja yksityisen sektorin välillä. Käytetty luokitus on seuraava:

- Yksityinen sektori
- Valtio
- Kunta
- Muu tai tunteaton

Tieto työnantajasektorista perustuu Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin tietoihin yritysten omistajatyypistä ja oikeudellisesta muodosta.

Tieto on vuodelta 2018.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Vaalitilastojen aineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään ja vaaliviranomaisten toimittamiin tietoihin, joita voidaan pitää luotettavana.

4. Tietojen ajantasaisuus ja tarkkuus

Vahvistetut tiedot poikkeavat aina jonkin verran ennakkotilastojen luvuista.

Tulokset muuttuvat vahvistetun tuloksen jälkeen kaikilta osin: äänestysalueittain, kunnittain, vaalipiireittäin, puolueittain sekä kaikkien ehdokkaiden ja valittujen saamien äänimäärien suhteen, jolloin jopa heidän keskinäinen järjestyksensä voi muuttua.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Ensimmäinen aineisto eli ennakkotilastot julkaistaan mahdollisimman pian internetissä, StatFin-palvelussa sekä Kunnallisvaalit-tilastosivulla. Kunnittaiset ja äänestysalueittaiset (vuodesta 2004) vaalitiedot sekä valittujen saamat äänimäärät viedään StatFin-palveluun.

Kunnallisvaalit-tilastosivulla julkaistaan kolmella kielellä (suomi, ruotsi ja englanti) julkistuksia ja kyseistä vaalia koskevien taulukoiden lisäksi aikasarjataulukkoita. Toinen aineisto eli lopulliset tiedot toimitetaan Tilastokeskukselle vaalituloksen vahvistamisen jälkeen. Vaalituloksen vahvistamisen jälkeen julkaistaan Internetissä ennakkotilastoja vastaavat vahvistetut tiedot tilastosivulla sekä päivitetään StatFin-palveluun tietokannat.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastoissa käytetään vaalivuoden kuntajakoa. Jos kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan kuntavaalit, ne on toimitettava muutoksenkohteena olevissa kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen. vaalivuotta seuraavan vuoden kuntaluokitusta. Uusi Tilastollinen kuntaryhmitys (kaupunkimaiset, taajamamaiset ja maaseutumaiset) otettiin käyttöön vuodesta 2000 alkaen. Sitä aikaisemmin kunnat ryhmiteltiin seuraavasti: kaupungit ja muut kunnat. Vaalien välillä tapahtuneet vaalipiiri- ja kuntamuutokset on huomioitu tilastoissa, joissa on vertailutieto edellisen vaalin tuloksiin. Kunnallisvaalit-tilastosivulla esitetään vaalitulos tietoja aikasarjataulukkoina vuodesta 1921 alkaen.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys sekä dokumentointi

Oikeusministeriö julkaisee kattavaa yleistietoa eri vaaleista sekä valtakunnallisen ehdokasrekisterin ja vaalitulos tietoja verkkosivuillaan (www.vaalit.fi). Oikeusministeriön julkaisema tilasto ennakoäänestäneiden osalta poikkeaa Tilastokeskuksen ennakoäänestäneiden tilastosta, sillä ne määritellään eri perustein:

- Oikeusministeriö laskee ennakoäänestäneiden määrän äänioikeutettujen määrästä
- Tilastokeskus laskee ennakoäänestäneiden määrän kaikkien äänestäneiden määrästä

Tilastoissa käytetyt luokitukset löytyvät Tilastokeskuksen kotisivuilta.

Lisätietoja

Sami Fredriksson 029 551 2696

Kaija Ruotsalainen 029 551 3599

Jaana Asikainen 029 551 3506

Vastaava osastopäällikkö:

Hannele Orjala

vaalit@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/kunnallisvaalit>

Lähde: Kunnallisvaalit 2021, ehdokasasettelu ja ehdokkaiden tausta-analyysi, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute